

De Kadernota Integrale Veiligheid 2022-2024 vormt het strategisch referentiekader voor een integraal en geïntegreerd veiligheidsbeleid, waarop de actie- en veiligheidsplannen van de bestuurlijke, justitiële, politionele en alle andere actoren binnen dit beleid kunnen worden geënt en verder geoperationaliseerd.

Kadernota Integrale Veiligheid

2022 - 2024

Inhoudsopgave

I. Inleiding	3
II. Integrale veiligheid als fundament	7
III. Implementeren van de strategie	9
IV. Toetsing van de implementatie van de KIV	10
V. Inzetten op verschillende fronten	12
VI. De veiligheidsbelangen	24
6.1. Persoonsgebonden veiligheid	25
6.2. Maatschappelijke veiligheid	31
6.3. Economische veiligheid	35
6.4. Ecologische veiligheid	39
6.5. Veiligheid van de openbare ruimte en bescherming van de waarden en normen	42
6.6. Digitale veiligheid	53
VII. Bijlage	58
Kadernota Integrale Veiligheid : Convergentietabel gefedereerde entiteiten en principe	59

I. Inleiding

De maatschappelijke, technologische en digitale ontwikkelingen volgen elkaar in alsnar sneller tempo op en zorgen voor nieuwe uitdagingen en mogelijkheden voor de samenleving en de burger maar brengen ook potentiële of reële bedreigingen of risico's met zich mee op het vlak van veiligheid.

Recente gebeurtenissen, zoals de COVID-19 pandemie of de overstromingen, hebben de afgelopen jaren narigheid of onzekerheid gebracht, maar deze crisissen hebben ook een beroep gedaan op onze inventiviteit, ons aanpassingsvermogen en onze weerbaarheid. Nieuwe manieren om met dergelijke civiele crises om te gaan, werden ontwikkeld. De pandemie hertekende ook de wijze waarop criminaliteit zich manifesteert. Het voerde ook een aantal evoluties in versneld tempo door. Criminaliteit vond meer achter de gevels plaats en criminele netwerken hebben deze crisis in hun voordeel aangewend: smokkelroutes en modi operandi zijn flexibel aangepast, nieuwe markten zijn aangeboord en actieterreinen zijn verlegd van de reële naar de digitale wereld. De overstromingen hebben nieuwe mogelijkheden geschapen voor criminelen, zoals plunderingen. Deze evoluties vergen ook van onze preventie- en handhavingsinstanties adaptief en proactief vermogen.

Om ons land en zijn inwoners te beschermen en weerbaar te maken tegen allerhande vormen van onveiligheid en criminaliteit, is een actieve en krachtvolle strategie aan de orde die mee evolueert met deze ontwikkelingen en de inherente bedreigingen of risico's ervan tijdig detecteert en aanpakt. Vanzelfsprekend garandeert dergelijke strategie hierbij de bescherming van de in België geldende waarden en gedragsregels.

De Kadernota Integrale Veiligheid 2022-2024 (KIV) biedt op een integrale en geïntegreerde wijze antwoorden op de huidige en toekomstige interne veiligheidsvraagstukken. Ze volgt de Kadernota Integrale Veiligheid 2016-2019 (die verlengd werd in 2020) op en houdt rekening met het strategisch beleidskader van de "Internal Security Strategy 2020-2025" van de Europese Commissie. De tekst betreffende de Nationale Veiligheidsstrategie voorziet in deze zelfde reacties op externe dreigingen.

Het Strategisch Comité voor Inlichtingen en Veiligheid heeft een interdepartementale werkgroep de opdracht gegeven om een Nationale Veiligheidsstrategie (NVS) te ontwikkelen teneinde een kader te scheppen voor optimale en gecoördineerde investeringen inzake veiligheid. De NVS bevat een beschrijving van de eigenheid van het land en de specifieke waarden die het nastreeft, een analyse van de veiligheidsomgeving die de vitale belangen in kaart brengt en die de belangrijkste dreigingen en risico's identificeert die een impact hebben op deze vitale belangen, strategische prioriteiten die leiden tot beleidsinitiatieven en de inzet van de beschikbare middelen. Een gap-analyse creëert het kader om proactief beleidsinitiatieven te nemen en beschikbare middelen te (her)oriënteren naar die initiatieven van reglementaire, administratieve, organisatorische of budgettaire aard die het meest dringend zijn.

Het proces van de opmaak van een NVS kan en mag geen dubbel werk leveren ten aanzien van reeds bestaand beleid, zoals de KIV, het Nationaal Veiligheidsplan (NVP), het Nationaal Strategisch Inlichtingen Plan, de Strategische Visie van Defensie, de Strategienota Comprehensive Approach, e.a. Het is integendeel de bedoeling dat de NVS hiervoor het ruimer strategisch kader schetst.

De KIV is dan ook afgestemd op de NVS dd. 1 december 2021 en biedt het raamkader voor het Nationaal Veiligheidsplan 2022-2025 van de politiediensten, en voor de actieplannen van de andere overheids-actoren en bevoegdheidsniveaus. De KIV 2022-2024 is de tweede politiek gerealiseerde Kadernota in uitvoering van het artikel 11bis van de Bijzondere Wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, ingevoegd door de Bijzondere wet van 6 januari 2014 met betrekking tot de Zesde Staatshervorming, en in uitvoering van het Samenwerkingsakkoord van 7 januari 2014 tussen de Federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende het strafrechtelijk beleid en het veiligheidsbeleid. De KIV werd op 10 maart 2022 aangenomen door de Interministeriële Conferentie Veiligheids- en Handhavingsbeleid (IMC 9). Ze legt het strategisch veiligheidsbeleid van de federale regering en de regeringen van de deelstaten vast voor de periode 2022-2024.

Verder bouwend op de verwezenlijkingen van de vorige KIV 2016-2019 en rekening houdend met de 'lessons learned', evolueert deze Kadernota naar een strategisch raamkader voor de strategische meerjarenplanning van alle actoren die actief betrokken zijn bij het veiligheidsbeleid. Op deze manier wordt invulling gegeven aan de '*Whole of Government approach*'. De eigenheid van de KIV maakt de keuze voor een strategisch beleidsplan evident.

De rol van de Kadernota is het consolideren, bevestigen en versterken van het gevoerde beleid in die (cluster van) criminaliteitsfenomenen waar er al op een integrale en geïntegreerde wijze wordt samengewerkt met alle bevoegde actoren, en dit binnen bestaande, al dan niet geformaliseerde, beleids- of overlegstructuren. Deze structuren stellen een eigen beleids- of actieplan op en volgen de uitvoering ervan ook verder minutieus op.

De Kadernota creëert meerwaarde wanneer ze zich daarnaast toelegt op die veiligheidsvraagstukken, waar een afgestemd integraal en geïntegreerd beleid (deels) ontbreekt en nog dient opgebouwd, dit door de betrokken actoren samen te brengen en te laten samenwerken.

De keuze voor een strategische invulling houdt in dat de KIV niet focust op tactische of operationele doelstellingen maar op het strategische niveau samenwerkingsverbanden en doelstellingen uitwerkt voor veiligheidsproblemen die een meer intense, performante en welomlijnde gecoördineerde aanpak vergen.

Deze Kadernota is niet gekoppeld aan een eigen begroting of budgetplan. De uitvoering van de strategische richtlijnen verloopt via operationele actieplannen. Het is dan ook essentieel dat de betrokken actoren via een financieel plan de nodige budgetten voorzien voor de uitvoering van deze actieplannen, gelet op de eventuele budgettaire impact voor de werking van de Geïntegreerde Politie en andere uitvoerende diensten.

Over nieuwe initiatieven inzake samenwerking met de Justitiehuisen zal worden beslist in de desbetreffende Interministeriële Conferentie (IMC), met name om alle gevolgen voor de Justitie-

huizen te evalueren. In deze kadernota zijn de fenomenen waaraan bijzondere aandacht moet worden besteed, ondergebracht in zes categorieën onder de titel "Veiligheidsbelangen". Dit is een puur intellectuele constructie, aangezien de feiten die onder deze categorieën vallen, onderling verband houden. Er moesten dus subjectieve keuzes worden gemaakt om complexe criminele fenomenen in de gekozen categorieën in te passen. Het feit dat een crimineel fenomeen in de categorie "Maatschappelijke veiligheid" is opgenomen, betekent bijvoorbeeld niet dat het geen gevolgen heeft voor de individuele veiligheid, maar alleen dat de partners in deze kadernota meer de nadruk hebben gelegd op het aspect "Maatschappelijke veiligheid". Dit sluit uiteraard niet uit dat ook op andere niveaus maatregelen worden genomen.

Een belangrijke bijdrage tot het invullen van deze zes categorieën werd aangeleverd door de gefedereerde entiteiten, onder de vorm van de convergentietabel die in bijlage werd toegevoegd.

Deze tabel bevat, voor elke gefedereerde entiteit, een aantal nieuwe criminele fenomenen en/of fenomenen die bijzondere aandacht verdienen.

Bij de opmaak van de Kadernota werd hier maximaal rekening mee gehouden. Desondanks is het mogelijk dat de tekst enigszins afwijkt van de inhoud van deze tabel, omwille van de subjectieve keuzes die redactioneel werden gemaakt om de complexe criminele fenomenen in het geheel in te passen.

II. Integrale veiligheid als fundament

Het is een kerntaak van de overheid om het land en zijn burgers te beschermen tegen gekende en (potentieel) nieuwe vormen van onveiligheid. Dit is een uitdaging die samenwerking en coördinatie vergt van de verschillende bestuursniveaus en -instanties. Daarnaast draagt het handhaven van de regelgeving en het opleggen van sancties in geval van inbreuken bij tot het bevorderen van de veiligheid in de maatschappij.

Met de KIV 2022-2024 start een nieuwe beleidscyclus om veiligheid duurzaam te verankeren in het beleid van de federale overheid en de deelstaten. Deze zorg is een gedeelde en gezamenlijke verantwoordelijkheid.

De KIV draagt door haar overkoepelende, coördinerende en faciliterende rol in het veiligheidsbeleid bij tot een veilige, weerbare en rechtvaardige samenleving, dit meer bepaald door de betrokken federale beleidsdomeinen in overleg te laten treden met de kernpartners op federaal niveau en door de samenwerking met de gemeenschappen en de gewesten, de provinciale en lokale bestuursniveaus te verzekeren, dit rekening houdend met de nationale, internationale en Europese ontwikkelingen ter zake.

Het fundament van de KIV is het integraal en geïntegreerd samenwerken. De verankering ervan in het Samenwerkingsakkoord zorgt voor de coördinatie en de continuïteit van het beleid. De KIV vormt het basisdocument voor het Belgische veiligheidsbeleid. Hierin worden de strategische doelstellingen bepaald voor alle partners binnen de “veiligheidsketen” in de strijd tegen bepaalde criminaliteits- en veiligheidsfenomenen in ruime zin (van overlast tot terrorisme) tijdens deze legislatuur.

Geïntegreerde veiligheid houdt in dat de verschillende beleidsactoren die bevoegd zijn voor (een aspect van) veiligheid betrokken zijn bij de globale aanpak ervan. Het gaat niet alleen om de politiediensten en de bestuurlijke en gerechtelijke overheden; ook diverse andere bevoegde actoren dragen hieraan bij. Afhankelijk van de bevoegdheden binnen de beleidsdomeinen, zoals volksgezondheid, verkeer, financiën, leefmilieu, ruimtelijke ordening, werkgelegenheid, onderwijs en welzijn, werkt de politie steeds subsidiair aan de gespecialiseerde inspectiediensten.

Het waarborgen van de veiligheid in een rechtstaat is een kerntaak van de overheid. Daarbij wordt vaak onmiddellijk aan de politie gedacht voor wie het optreden wettelijke geregeld is. Maar daarnaast kunnen ook andere veiligheidsfuncties (bijvoorbeeld de private veiligheidssector, de gemeenschapswachten, enz.) belast worden met bepaalde opdrachten. Rekening houdend met de wettelijke omkadering en met ieders bevoegdheden en taken, kunnen ook deze veiligheidsfuncties een bijzondere bijdrage leveren aan de integrale veiligheid.

De inspanningen van alle betrokkenen moeten elkaar versterken. Daarom moeten de inspanningen zowel kwantitatief (om de middelen zo doelmatig mogelijk in te zetten) als kwalitatief (wat zijn de prioriteiten en de richting) op elkaar worden afgestemd en met elkaar worden geïntegreerd.

Integrale veiligheid betekent dat er oog dient te zijn voor de gehele veiligheidsketen. De inspanningen op het vlak van preventie (inclusief proactieve maatregelen), repressie (bestuurlijk, strafrechtelijk, of andere vormen), strafuitvoering en nazorg (opvang en begeleiding van slachtoffers, re-integratie en recidivevermindering bij daders en herstel) zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Er dient te worden gestreefd naar een optimale synergie van maatregelen in de sfeer van preventie, repressie en nazorg. Hierbij dient er eveneens voldoende aandacht te gaan naar de toetsing van de implementatie van de maatregelen die worden genomen.

Bijzondere aandacht gaat hierbij uit naar de verhouding tussen kinderen, jongeren en politie en bij uitbreiding andere veiligheids- en hulpdiensten. De specifieke hoedanigheid van kinderen en jongeren vragen om een versterking van de werking van politie-en veiligheidsdiensten in hun kennis en hun vaardigheden in de omgang met kinderen en jongeren om hun rechten en welzijn maximaal te waarborgen.

In kader van deze aanpak wordt ingezet op duurzame initiatieven en maatregelen die de toenadering tussen politie en kinderen, jongeren en hun context bevorderen. Wederzijdse kennis, een verbeterde omgang en het herstel van wederzijds begrip en vertrouwen, leidt tot een versterkt burgerschaps- en veiligheidsgevoel.

Specifiek met betrekking tot de relatie tussen jongeren en politie en met een link naar het project 'Wederzijds Respect', werd de multidisciplinaire werkgroep 'Kindtoets' in het leven geroepen. Aan deze werkgroep werd de opdracht toevertrouwd om concrete en algemene maatregelen uit te werken ter vrijwaring van de rechten van minderjarigen tijdens politie-interventies.

Deze KIV is momenteel opgebouwd rond zes veiligheidsdimensies:

1. persoonsgebonden veiligheid
2. maatschappelijke veiligheid
3. economische veiligheid
4. ecologische veiligheid
5. veiligheid van de publieke ruimte en bescherming van de waarden en normen
6. digitale veiligheid

Deze grotere blokken vormen de kapstokken voor de invulling van deze Kadernota en zijn op basis van een scanning en analyse van beschikbare bronnen (o.a. de verschillende regeerakkoorden, beleidsverklaringen, beleidsplannen, verschillende memoranda, statistieken, beleidsdocumenten,...) gevormd.

Met deze KIV kunnen we onze maatschappij en haar burgers beter beschermen tegen onveiligheid en criminaliteit, vrijwaren we de democratische rechtstaat en de rechtsorde en versterken we het vertrouwen van de burgers in de bevoegde overheden.

III. Implementeren van de strategie

Het integrale en geïntegreerde veiligheidsbeleid is een actief en doortastend concept, dat een stevige basis legt maar ook ruimte laat voor flexibiliteit. Met de beleidscyclus van de Kadernota wapent ons land zich tegen allerhande binnenlandse veiligheidsrisico's en gebeurtenissen en bouwt zij de fundamenten voor een veiligere toekomst. Dit vergt de inzet van talrijke actoren die samenwerken aan meer veiligheid.

De Federale Regering en de Regeringen van de deelstaten maken de strategie van deze Kadernota over aan alle betrokken actoren die actief meewerken aan het waarborgen van de veiligheid in de samenleving. Deze strategie steunt op de uitbouw van nieuwe actieplannen en initiatieven op vlak van veiligheid, een afstemming met reeds bestaande projecten, de opbouw en de verdieping van partnerschappen, een solide communicatie en ten slotte een degelijke opvolging en evaluatie.

Om de zichtbaarheid van de KIV te vergroten en de strategie te promoten, verschijnt de KIV enerzijds op de websites van de federale beleidsdomeinen van Justitie en van Binnenlandse Zaken en anderzijds op deze van de deelstaten. Ook andere beleidsdomeinen kunnen zich hierbij aansluiten. Er gebeurt een actieve communicatie naar het provinciale en lokale veiligheidsniveau als belangrijke partners van deze strategie.

Verder bouwend op de verwezenlijkingen van de vorige KIV 2016-2019 consolideert, bevestigt en versterkt deze Kadernota het veiligheidsbeleid in ons land. Nieuwe en vernieuwde samenwerkingsverbanden, meer op elkaar afgestemd beleid, gezamenlijke werkprocessen met gepaste en veilige digitaliseringsondersteuning, een verbetering van de informatie-uitwisseling en de communicatiemethoden, evenals een verbetering van het wederzijdse begrip voor elkaars bevoegdheden, werkzaamheden en de uitdagingen die dit met zich meebrengt, vormen het resultaat van deze Kadernota.

De strategie van deze Kadernota vertaalt zich verder in de op integrale en geïntegreerde wijze tot stand gekomen beleids- of actieplannen, waar de verdere uitvoering nauwkeurig wordt opgevolgd binnen, al dan niet geformaliseerde, beleids- of overlegstructuren. Deze Kadernota creëert meerwaarde door een afgestemd integraal en geïntegreerd beleid te ontwikkelen of verder uit te werken binnen bepaalde deeldomeinen die een intensere, efficiëntere en welomlijnde gecoördineerde aanpak vergen.

Talrijke actoren staan dus in voor de verdere verwezenlijking van de strategische krijtlijnen uit deze Kadernota.

De Federale Staat en de Regeringen van de deelstaten moedigen iedere actor binnen het veiligheidsbeleid aan om verder aan de slag te gaan met deze strategie en de krijtlijnen ervan te implementeren binnen het eigen huidig en toekomstig uitgewerkte beleid of actieplan en om de dagelijkse werking te laten aansluiten bij het integrale en geïntegreerde veiligheidsconcept.

IV. Toetsing van de implementatie van de KIV

De KIV legt een strategisch referentiekader vast voor een integraal en geïntegreerd veiligheidsbeleid, waarop de actie- en veiligheidsplannen van de bestuurlijke, justitiële, politionele en alle andere actoren binnen dit beleid kunnen worden geënt.

Kennis krijgen over de verdere implementatie van de KIV en vooral zicht krijgen op welke manier de strategische richtlijnen werden geoperationaliseerd in concrete initiatieven, (proef)projecten en actieplannen is belangrijk. Hiertoe zal een toetsing worden uitgevoerd aan het einde van de looptijd van de KIV (2024). Het is dus niet de bedoeling om een uitgebreide opvolging en monitoring te voorzien.

Het is wel de ambitie om het integrale veiligheidsconcept en de geïntegreerde samenwerking nader te duiden, welke initiatieven werden genomen, welke actoren zijn hierbij betrokken (geweest).

Deze toetsing zal resulteren in een bilan van realisaties waarbij een link met de KIV kan aangetoond worden.

Om de benodigde informatie op een heldere en beknopte manier te verzamelen, wordt per veiligheidsthema een fiche opgesteld.

De Dienst voor het Strafrechtelijk beleid van de FOD Justitie coördineert deze toetsing. De leden van het ad hoc Steering Committee, of een door hen aangestelde vertegenwoordiger, functioneren als aanspreekpunt voor de uitvoerende actoren binnen hun bevoegdheidsdomein.

V. Inzetten op verschillende fronten

Veiligheids- en criminaliteitsfenomenen evolueren continu net als de samenleving. Een efficiënte aanpak ervan is dan ook divers. Binnen de veiligheidsketen, of het nu gaat om het preventieve of het repressieve luik of de nazorg, zullen er dus op verschillende fronten initiatieven moeten worden genomen. In dit hoofdstuk wordt dieper ingegaan op de verschillende wijzen waarop de criminaliteit bestreden zal worden.

Met de inzet op verschillende fronten willen de overheden de participatie van de burgers aanmoedigen, de preventie en de slachtofferzorg bevorderen, het reglementair kader versterken, een nieuwe strategie inzake cyberveiligheid uitvoeren, de werking van de strafrechtelijke actoren versterken, de financiële strafuitvoering optimaliseren en de bestuurlijke aanpak, naast de gerechtelijke aanpak, bestendigen. Innovatieve technologieën worden onderzocht en desgevallend ondersteund. Verder zal de uitwisseling van informatie worden geoptimaliseerd door reglementaire aanpassingen, verdere digitalisering van processen en daartoe aangepaste onderliggende IT-infrastructuren. Ten slotte zal een snelle en op maat gesneden aanpak van criminaliteit worden bevorderd. Deze aspecten worden hierna toegelicht.

1. De burger aan het woord

Burgerparticipatie wordt aangemoedigd. Het gaat niet alleen om mee denken en mee beslissen, maar ook om mee doen. Het betrekken van burgers bij het veiliger maken van hun omgeving kan via initiatieven als de buurtinformatienetwerken (BIN's), waarbij partnerschappen gevormd worden tussen de politie, de burgers (buurtbewoners/handelaars) en de lokale overheden om preventie en de strijd tegen criminaliteit binnen een bepaalde wijk te verbeteren, rekening houdende met de wetgeving op de gegevensbescherming.

Burgers kunnen de politiediensten ook helpen door hen informatie aan te reiken, bv. inzake opsporingen. De website 'Belgium most wanted by FAST' doet een beroep op de burger om hen te helpen in hun zoektocht naar op te sporen personen. Via opsporingsprogramma's op televisie wordt ditzelfde doel nagestreefd.

Via de Veiligheidsmonitor wordt de burger bevraagd over onder meer hun (on)veiligheidsgevoel, buurtproblemen, slachtofferschap en de kwaliteit van het politieoptreden. Het afnemen van tussentijdse monitors, zal de overheid in staat stellen om de vinger aan de pols te blijven houden bij de burger en in te spelen op thema's die de burger belangrijk vindt. Verder zal een inspanning worden gedaan om de opvolging van de resultaten van de Veiligheidsmonitor te intensifiëren.

De resultaten uit deze bevraging, die in de toekomst frequenter zal worden georganiseerd, evenals deze van bevragingen op gemeentelijk of stedelijk niveau, kunnen belangrijk zijn bij het ontwikkelen van (lokaal) beleid en bij het opzetten van diverse actieplannen.

De Veiligheidsmonitor wordt georganiseerd in samenwerking met de Geïntegreerde Politie en de FOD Binnenlandse Zaken. Op andere bestuursniveaus worden ook andere gelijkaardige initiatieven genomen.

2. Preventie

Een degelijk preventiebeleid vindt zijn basis in een moderne en evidence-based benadering, gesteund op wetenschappelijk onderzoek. De initiatieven en maatregelen ter uitvoering van dit beleid dienen met andere woorden continu te worden geëvalueerd, niet alleen wat betreft de geboekte resultaten, maar ook op het vlak van de impact ervan. Vanzelfsprekend houden we bij de beleidsontwikkeling ook rekening met de “lessons learned” en de eerder opgedane positieve (en negatieve) praktijkervaringen.

Maatregelen ter voorkoming van strafbare feiten bieden ontegensprekelijk een kans om criminaliteit te verminderen. De bevoegde diensten en haar partnerorganisaties zetten dan ook sterk in op een integrale preventieve aanpak van criminaliteit.

Er wordt geïnvesteerd in een maatschappelijke verandering die de voedingsbodem structureel aanpakt en in integrale veiligheidszorg door primaire preventie. Deze preventie moet zorgen voor een rustig klimaat in de samenleving waardoor de sociale samenhang bevorderd kan worden en mogelijke onrust en geweld als gevolg van sociale bewegingen voorkomen kan worden.

Daarnaast wordt ook ingezet op secundaire en tertiaire preventie, met de bedoeling de ontwikkeling van de recidive van strafbaar gedrag in te dijken. Dit gebeurt via de begeleiding en behandeling van daders, via de risicotaxatie doorheen heel de strafrechtsketen. De gefedereerde entiteiten stellen de evaluatieprocedures vast door rekening te houden met alle elementen die onder de aandacht van een dienst zijn gebracht en door hem zijn waargenomen, en die, na toetsing, het mogelijk maken het risico op recidive in te schatten en/of door een specifiek instrument te gebruiken.

Samen met socio-preventieve en maatschappelijke actoren bekijken de gerechtelijke overheden hoe ze de problemen die leiden tot delinquent gedrag vroegtijdig kunnen aanpakken, en hoe justitie, en bijvoorbeeld de dreiging met een gevangenisstraf, daarbij kunnen helpen. Het project van de Jongerenopvolgingskamer in het gerechtelijk arrondissement Antwerpen is daarvan een mooi voorbeeld. Jongeren worden langdurig opgevolgd en er wordt gewerkt aan de onderliggende problematiek in samenwerking met hulpverlening en andere maatschappelijke actoren.

Er wordt ook werk gemaakt van een positieve dialoog binnen de maatschappij. In het kader van burenbemiddeling zoeken burens in dialoog, en ondersteund door een bemiddelaar, naar een oplossing voor een bestaand conflict. Dit gebeurt in een vertrouwelijke en vrijwillige sfeer, en resulteert in het doorbreken van een mogelijke escalatie ervan. De nieuwe situatie biedt ook perspectieven om conflicten duurzaam te voorkomen.

3. Slachtofferzorg – begeleiding van slachtoffers en/of nabestaanden

Slachtoffers van misdrijven kunnen rekenen op verschillende vormen van ondersteuning.

In eerste instantie zorgt de Geïntegreerde Politie voor slachtofferbejegening, waarbij de eerste opvang en bijstand aan het slachtoffer en/of de nabestaanden, evenals het verstrekken van een goede basisinformatie centraal staan.

Daarnaast bieden de Centra voor Slachtofferhulp zowel psychologische hulp, maar ook praktische hulp en informatie, zoals administratieve ondersteuning.

Ten derde kan de Dienst Slachtofferonthaal van het Justitiehuis het slachtoffer en/of de nabestaanden specifieke informatie en bijstand bieden met betrekking tot hun dossier en de lopende gerechtelijke procedure, bijvoorbeeld bij de inzage van het dossier, wat betreft de betekenis van onderzoeksdaden of onderzoeksresultaten, of tijdens de zitting van de rechtbank. In functie van de noden of de problematiek waarmee het slachtoffer geconfronteerd wordt, zal deze dienst ook doorverwijzen.

De samenwerkingsakkoorden rond slachtofferzorg die een kader bieden aan de samenwerking tussen deze drie partners, worden hervormd vanuit het perspectief van het slachtoffer.

De nodige inspanningen zullen geleverd worden om een respectvolle, kwalitatieve aanpak op maat van de noden van het slachtoffer en/of de nabestaanden centraal te stellen. De diensten moeten ervoor zorgen dat slachtoffers weten waar ze terecht kunnen voor hulp, maar ook de slachtoffers die de stap zelf niet kunnen of durven zetten, aanklappend begeleiden.

Maar zorgen voor slachtoffers is meer dan dat: ook door te investeren in de begeleiding van daders, zorgen we voor slachtoffers.

4. Een gefinetuneerde beeldvorming van de criminaliteit

Het is nodig om een beter gedocumenteerd beeld te krijgen van de criminaliteit, en ook om duidelijker zicht te krijgen op het “dark number”. Dit kan bekomen worden door een beroep te doen op academisch onderzoek (o.a. via slachtofferschapsonderzoeken, recurrente (onveiligheids) barometers, en het verzamelen en de analyse van kwalitatieve en kwantitatieve gegevens).

Om succesvol te zijn in de aanpak van de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit worden barrièremodellen uitgewerkt.

Positief aan dergelijke modellen is dat men zo een zicht krijgt op het gehele criminele fenomeen of proces (dit wil zeggen: de verschillende stappen die delinquenten of criminele organisaties zetten om delicten te plegen of de factoren die het delict of crimineel proces mogelijk maken). Bovendien kunnen hieruit de verschillende mogelijkheden van aanpak (preventie, ontrading, opsporing,...) door de politie en haar partners afgeleid worden. Deze werkwijze maakt het ook mogelijk eventuele hiaten qua inzicht of kennis in het crimineel proces en de aanpak ervan te detecteren (intelligence gaps), waarop dan verder gericht ingezet kan worden om deze weg te werken.

Een structurele samenwerking tussen de veiligheidsactoren en de kennisinstellingen is hiervoor een cruciale voorwaarde.

5. Bestuurlijke aanpak

De voorbije decennia werd een heel gamma aan zogenaamde bestuurlijke handhavingsinstrumenten in het leven geroepen. Aanvankelijk werd hierbij uitgegaan van de idee dat bepaalde kleinere criminaliteitsvormen en overlast best aangepakt konden worden via bestuurlijke handhavingsmaatregelen, zodat het gerechtelijk apparaat meer ruimte zou krijgen om zich op de zwaardere vormen van criminaliteit toe te leggen

Veel van deze bestuurlijke handhavingsinstrumenten – hetzij preventief, hetzij repressief van aard – berusten bij de lokale bestuurlijke overheden.

Een aantal specifieke wettelijke initiatieven zijn noodzakelijk om de lokale besturen de nodige armslag te bieden met het oog op een efficiënte en omvattende bestuurlijke aanpak van gedragingen die voor overlast zorgen en de openbare orde ontwrichten.

Bestuurlijke handhaving (in het kader van de bevoegdheden van lokale besturen), als aanvulling op de strafrechtelijke handhaving en als wapen in de strijd tegen lichtere vormen van criminaliteit en overlast, is vandaag algemeen ingebed in ons veiligheidsdenken. De visie dat lokale besturen via hun bestuurlijk handhavingsinstrumentarium ook een cruciale rol kunnen spelen in de strijd tegen georganiseerde of ondermijnende criminaliteit, is daarentegen vrij nieuw.

België moet zich blijven inspannen om een strategie op te zetten in de strijd tegen ondermijnende criminaliteit, waarbij de preventieve en repressieve aanpak worden gecombineerd.

Met de oprichting van de 'Pour une Approche Administrative de Lutte contre la Criminalité Organisée' (PAALCO) in Namen en de Arrondissementele Informatie- en Expertise Centra (ARIEC) in Antwerpen en Limburg, en met de verspreiding van de omzendbrieven van 13 oktober 2017 van de Procureurs-generaal in de rechtsgebieden Oost-Vlaanderen en Antwerpen omtrent de deelname van het Openbaar Ministerie aan de bestuurlijke handhaving van criminaliteit en onveiligheidsfenomenen, zijn al belangrijke stappen in de richting van het bestuurlijk handhaven gezet.

De lokale overheden kunnen bij de misdaadbestrijding betrokken worden.

De geïntegreerde politie zal via het programma 'Aanpak van de georganiseerde criminaliteit' optimaal gebruik maken van de mogelijkheden die ze ter beschikking heeft om de effectiviteit en efficiëntie van de acties te vergroten. Complementair aan de gerechtelijke aanpak, zal de mogelijkheid onderzocht worden om de bestuurlijke aanpak verder te ontwikkelen, die erop gericht is de vestiging of de activiteiten van criminele organisaties tegen te gaan door middel van bindende en dwingende bestuurlijke maatregelen getroffen op de diverse bestuursniveaus.

De bestuurlijke aanpak is een van de manieren om te voorkomen dat criminele organisaties misbruik maken van legale structuren om zich in te bedden in het sociale weefsel en van daaruit criminele activiteiten te ontplooiën. Het zijn immers de lokale overheden die het dichtst bij de

burgers staan en problemen of omstandigheden die criminaliteit in de hand werken, in een vroeg stadium kunnen detecteren.

6. Versterking van het reglementair kader

Nieuwe regelgevende initiatieven zijn nodig om nieuwe vormen van criminaliteit te tackelen, onder meer door de inzet van onderzoeksmethoden waar nodig uit te breiden en het gebruik van telecomdata voor strafrechtelijke doeleinden in overeenstemming te brengen met de recente rechtspraak. Het betrekken van alle stakeholders bij het ontwikkelen van nieuwe regelgeving, het technologisch neutraal maken ervan en het respecteren van de fundamentele rechten en vrijheden van burgers zijn hierbij belangrijke aandachtspunten. Bovendien dienen regelgevende initiatieven zo goed mogelijk bestand te zijn tegen mogelijke toekomstige maatschappelijke evoluties, opdat deze de tand des tijds optimaal zouden kunnen doorstaan. Dit veronderstelt een gepaste kennis van de technologische en maatschappelijke tendensen en een degelijk inschattingsvermogen van de mogelijke impact hiervan op zowel de evolutie van criminaliteitsfenomenen, als op de wendbaarheid en weerbaarheid van het maatschappelijk weefsel.

Daarnaast maken nieuwe regelgevende initiatieven het mogelijk om bepaalde vormen van criminaliteit adequater te bestraffen, zich te conformeren naar (internationale) aanbevelingen of dwingende regels en hiaten in bestaande wetgeving weg te werken. Het is hierbij van belang om te werken volgens het “smart legal” principe en onnodige of overtollige wetgeving te vermijden.

Zo wordt de Netwerk- en Informatiebeveiliging Richtlijn, die een belangrijk instrument is om de cyberparaatheid van onze essentiële diensten te versterken, effectief geïmplementeerd. Tevens is een wettelijke regeling nodig om buitenlandse kwaadaardige inmenging in onze kritieke infrastructuren te verhinderen.

Nieuw regelgevend initiatief is nodig om het gebruik van telecomdata voor strafrechtelijke doeleinden in overeenstemming te brengen met de recente rechtspraak. Grensoverschrijdende toegang tot elektronisch bewijsmateriaal moet vereenvoudigd worden. Een samenwerking met de Europese partners voor een efficiënt Europees en internationaal normatief kader rond de bewaring van gegevens door serviceproviders is essentieel. Naar aanleiding van het arrest van het Europees hof van Justitie van 6 oktober 2020 betreffende de bewaring van verkeers- en locatiegegevens door de operatoren, en ingevolge het arrest van het Grondwettelijk Hof van 22 april 2021, tot vernietiging van de wet van 29 mei 2016 betreffende het verzamelen en het bewaren van de gegevens in de sector van de elektronische communicatie, wordt het verboden om op een algemene en ongedifferentieerde wijze deze gegevens te bewaren. Enkel dataretentie in heel specifieke, welomschreven omstandigheden zal nog mogelijk zijn. Bijgevolg zullen de desbetreffende bepalingen van de Belgische telecomwet worden aangepast, om in een gedifferentieerde dataretentie te voorzien.

De Europese Unie heeft diverse aanbevelingen geformuleerd, die de lidstaten uitnodigen om specifieke maatregelen te nemen waardoor de burger maar ook de ondernemingen de 5G-netwerken in België met het volste vertrouwen kunnen gebruiken. Een reglementair kader

inzake de vereisten tot het hanteren van specifieke veiligheidsvereisten voor de mobiele netwerken wordt uitgewerkt.

7. Nieuwe veiligheidsuitdagingen gerelateerd aan digitalisering en technologie

7.1. Een nieuwe cybersecurity-strategie

Aangezien de toenemende digitalisering er voor heeft gezorgd dat bijna alle diensten en vitale processen in de maatschappij afhankelijk zijn van de nieuwe technologieën, is het belangrijk dat er blijvend ingezet wordt op de digitale veiligheid van burgers, bedrijven en overheidsdiensten.

Mensen, organisaties, apparaten gegevens en processen zijn steeds meer met elkaar verbonden en interageren steeds meer via onlinekanalen zoals het internet, mobiele apparaten, 'internet of things' of het gebruik van de cloud voor het opslaan van (persoonlijke bestanden) en foto's.

Die toename van het gebruik van nieuwe technologieën gaat gepaard met een verhoging van het aantal cyberaanvallen en een intensifiëring van de ernst en de impact van deze aanvallen. Gevoelige gegevens, waaronder persoonlijke klantgegevens en politiek gevoelige gegevens, lopen steeds meer risico openbaar te worden gemaakt. Het is dan ook van het grootste belang deze gegevens te beschermen door de digitale omgeving te beveiligen.

In deze context is het van essentieel belang te beschikken over een wettelijk kader en een duidelijke strategie om een antwoord te bieden op de aanvallen die zich (zouden kunnen) richten op België, en dit in samenwerking met de verschillende partners die op dit gebied actief zijn, zoals het Centrum voor Cyberveiligheid België (CCB), dat verantwoordelijk is voor de coördinatie van de cyberveiligheid, of de Federale Politie, de Staatsveiligheid en de Cybercoalitie voor Cyberveiligheid. De uitvoering van de Cybersecurity-Strategie België 2.0 is dan ook van cruciaal belang om tegen 2025 van België één van de minst kwetsbare landen in Europa te maken op het gebied van cyberbeveiliging. De strategie bepaalt de prioriteiten voor de komende jaren, evenals de middelen die nodig zijn voor de uitvoering ervan, op basis van een duidelijke missie en vastgestelde strategische doelstellingen.

De focus ligt op het beschermen en betrekken van vier doelgroepen, met name: de algemene bevolking, bedrijven, overheidsdiensten, en organisaties van vitaal belang.

Deze nieuwe strategie presenteert een toekomstgerichte visie van een open, vrije en veilige cyberruimte die een antwoord biedt op mogelijke cyberdreigingen waar België mee geconfronteerd wordt of mee kan geconfronteerd worden.

Hiertoe worden de verschillende belanghebbenden, en de belangrijkste dreigingen geïdentificeerd. De strategie draagt een duidelijke missie uit en schuift op basis hiervan strategische doelstellingen en prioriteiten naar voren voor de komende jaren, alsook de nodige middelen om hieraan invulling te kunnen geven.

Vermits cyberveiligheid bij uitstek een gedeelde verantwoordelijkheid is, worden de verschillende rollen van de betrokken actoren omschreven.

Investeren in een integrale aanpak is hierbij cruciaal. Samenwerkingsverbanden tussen publieke en private partners zijn van essentieel belang. Door het samenbrengen en delen van kennis en expertise kunnen publieke en private partners elkaar namelijk versterken.

Dit is mogelijk op het vlak van het voorkomen van incidenten en het verhogen van de weerbaarheid van de ICT-gebruikers, maar ook op het vlak van het bestrijden van misdrijven die door de nieuwe technologieën gefaciliteerd worden, zoals het weghalen van illegale content of het blokkeren van de toegang tot een account of website met dergelijke inhoud, wanneer hierom gevraagd wordt.

7.2. Ondersteunende technologieën

Innovatieve technologieën kunnen nieuwe instrumenten aanreiken aan rechtshandavingsinstanties en andere veiligheidsactoren, om de uitvoering van hun basisopdrachten te vergemakkelijken en doeltreffender te maken.

De omschakeling naar het 5G netwerk zal de verdere digitalisering van de bestuurlijke en gerechtelijke taken en het onderzoek versnellen en toelaten dat er verder ingezet wordt op de verplichte medewerking van bepaalde private actoren met politie, bestuurlijke en gerechtelijke overheden.

De nodige aandacht blijft ook gaan naar de evolutie van bewakingssystemen zoals camera's; naar de tendensen inzake Artificiële Intelligentie (A.I.), biometrie, en andere (nieuwe) technologieën. Het is nodig dat in deze context een vinger aan de pols gehouden wordt. Bovendien veronderstelt dit ook een goede samenwerking tussen diensten onderling en met externe betrokken partners.

Het gebruik van technologieën of bijzondere methodes op het gebied van veiligheid verdient een democratisch debat, want de keuzes die vandaag gemaakt worden bepalen de contouren van de wereld van morgen. Hoe kan men de bescherming van de fundamentele rechten en vrijheden verzoenen met de veiligheidsverzuchtingen en economische uitdagingen?

Er zal een ethisch comité "veiligheid" gecreëerd worden die de krijtlijnen van het wettelijk en operationeel kader moet bepalen voor een verantwoordelijk, ethisch en doeltreffend gebruik van technologie en bepaalde onderzoeks- en interventiemethoden op het gebied van veiligheid.

8. Versterking van de actoren in de handavingsketen

Criminele netwerken maken maximaal gebruik van nieuwe technologische ontwikkelingen (o.m. voor communicatieoverdracht), van contra-strategieën (o.m. om de sterktes in de werking van het gerechtelijke en politionele systeem te counteren of de zwaktes ervan uit te buiten) en van de verdere internationalisering en globalisering.

De opsporings- en vervolgingsinstanties dienen dan ook optimaal beschikbaar, effectief en efficiënt ingezet en zo goed mogelijk uitgerust te zijn voor de bestrijding van deze complexe en georganiseerde criminaliteit. Het verschaffen van voldoende middelen voor de Federale Politie, alsook

het voorzien van budgetten voor de rekrutering van hooggespecialiseerde profielen, onder meer op het vlak van ICT, genieten de absolute prioriteit en stellen politie en Justitie in staat om een digitale inhaalbeweging te maken.

Deze investeringen zijn ook cruciaal voor de Lokale Politie, die als eerstelijns politie de veiligheid blijven verzekeren ten behoeve van de burger en de leefbaarheid in de wijken.

Ondermijnende criminaliteit genereert criminele opbrengsten. Hierdoor kunnen criminele structuren worden bestendig en criminele netwerken uitgebreid. De criminele opbrengsten en de besteding ervan hebben op deze wijze een impact op de ondermijning van de leefbaarheid in wijken. De burger verwacht een slagkrachtige overheid die hier efficiënt en effectief tegen optreedt. Dit gebeurt door het investeren in gespecialiseerde gerechtelijke speurders die het “follow the money”-principe toepassen; het investeren in ondersteunende systemen en infrastructuur (bijvoorbeeld voor de kennisname en interceptie van privételecommunicatie); het voeren van doorgedreven financieel-economisch onderzoek en het maken van een snelle sprong vooruit in het forensisch onderzoek naar bewijsmateriaal en de identificatie van daders. De geautomatiseerde en vlotte toegang tot de bankgegevens van criminelen (CAP 2) en de uitbouw van een netwerk van strafuitvoeringsonderzoek (SUO)-magistraten om de inning van geldboetes en verbeurdverklaringen effectiever te laten verlopen zijn eveneens noodzakelijke stappen.

9. *Optimalisering van de financiële strafuitvoering*

In navolging van de verkeer- en coronaboetes zullen we het Crossborder-platform nu toepassen op kleinere criminaliteit. In overleg met de procureur en volgens strikte procedures zullen de politiediensten onmiddellijk een financiële boete kunnen opleggen en innen. Hiervoor zal ook het principe van de onmiddellijke minnelijke schikking verder uitgerold worden om “kleinere” criminaliteitsfenomenen op een uniforme en efficiënte wijze te bestrijden. Hier zal ook de verdere uitrol van het bevel tot betalen een belangrijk sluitstuk vormen. Daarenboven zal verder ingezet worden op strafrechterlijk uitvoeringsonderzoek (SUO) en het beter beheer van zaken die in beslag werden genomen.

Daarnaast dient verwezen te worden naar het Europees Openbaar Ministerie (EOM), dat als onafhankelijk vervolgingsorgaan van de EU, verantwoordelijk is voor het onderzoeken, vervolgen en voor het gerecht brengen van strafbare feiten die de financiële belangen van de Unie schaden (fraude, corruptie, grensoverschrijdende btw-fraude van meer dan 10 miljoen euro enz.).

Het EOM is van start gegaan op 1 juni 2021; België heeft 2 Europees gedelegeerde procureurs aangesteld.

10. *Een performantere samenwerking door informatie-uitwisseling*

Een afgestemde, geïntegreerde aanpak is pas mogelijk wanneer er informatie kan worden gedeeld. Informatie-uitwisseling en -doorstroming tussen diensten vormt een hoeksteen in de

aanpak van alle vormen van criminaliteit, in het bijzonder ondermijnende criminaliteit. Hiertoe dienen de nodige platformen verder uitgewerkt of gecreëerd te worden voor informatiedeling op geïntegreerde en veilige wijze (tussen politie, justitie, OCAD, inlichtingendiensten, cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI), Justitiehuizen, enz.), zonder de bestaande en lopende investeringen en projecten (zoals I-police wat de geïntegreerde politie betreft) in gevaar te brengen. De uitwisseling van informatie vindt plaats met inachtneming van het beroepsgeheim en de deontologie van de medewerkers.

De samenwerking en uitwisseling van informatie tussen veiligheids-, inlichtingendiensten en justitie worden geoptimaliseerd, meer bepaald wat betreft de voortzetting van de oprichting van de *Joint decision centers* en de *Joint intelligence centers*. De overheid heeft bijzondere aandacht voor de beveiliging van de communicatie en van de gegevensoverdracht tussen de betrokken diensten.

Een wettelijk kader inzake gegevensuitwisseling tussen overheden is nodig, zodat alle overheden hun handhavingsbevoegdheden ten volle kunnen benutten. De nodige samenwerkingsprocedures moeten worden voorzien voor de uitwisseling van relevante informatie tussen de bestuurlijke overheden onderling, tussen de gerechtelijke en de bestuurlijke overheden en diensten (bv. mededeling van gerechtelijke antecedenten of lopende dossiers) en tussen de relevante private actoren en de bestuurlijke overheden (bv. energiebedrijven, verzekeringsondernemingen, autohersteldiensten, enzovoort).

Teneinde de samenwerking tussen de politiediensten en de regionale en federale inspectiediensten nog verder te optimaliseren, dient finaal werk gemaakt te worden van de gestructureerde en wederzijdse informatie-uitwisseling van gegevens tussen de politie en de betrokken inspectiediensten zoals bepaald in artikel 44/11/9 §2, §3 en §4 van de wet op het politieambt. Dit is een absolute uitdaging voor de nabije toekomst.

Ook worden inspanningen geleverd om alle handhavingsbeslissingen opgelegd door bestuurlijke overheden, te centraliseren in een performant systeem voor veilige interconnectiviteit tussen de verschillende bestaande overheidsdatabanken. Relevante actoren inzake bestuurlijke politie krijgen hiertoe toegang, met inachtneming van de wetgeving inzake gegevensbescherming.

De uitwisseling van informatie en deskundigheid tussen de verschillende bestuursniveaus, met inbegrip van de zwakheden en cyberdreigingen, moet worden geoptimaliseerd en gefaciliteerd. De oprichting van gemeenschappen van goede praktijken, de instelling van snelle communicatiekanalen in geval van alarm, de uitwisseling en wederzijdse bijstand tussen organisaties zijn benaderingen die voor meer efficiëntie en synergie kunnen zorgen. Casusoverleg waarbij de deelnemers gegevens met elkaar kunnen delen ondanks hun beroepsgeheim, teneinde tot een gezamenlijke en integrale aanpak te komen, is belangrijk. Er zal dan ook meer op ingezet worden. Door het samenleggen van de relevante informatie van onder meer welzijns-, politionele en justitiële en andere partners kan een globaal beeld van een situatie worden gevormd en wordt het mogelijk om nieuwe feiten te voorkomen.

11. Een snelle en op maat aanpak van criminaliteit

Veel voorkomende mineure feiten zijn zeer zichtbaar en de huidige werkprocessen bij politie en parket zorgen voor een te late reactie waardoor er een gevoel van straffeloosheid ontstaat. Ook ten aanzien van first offenders, is een gepast optreden nodig om te vermijden dat ze afglijden naar zwaardere vormen van criminaliteit. Da's lik op stuk. We investeren in extra magistraten, criminologen en justitieassistenten om die lik-op-stuk-werking vorm te geven.

Naast een snelle reactie is ook een gepaste reactie belangrijk. De reactie op criminaliteit moet krachtig zijn, op maat en betekenisvol, zo niet mist deze elk effect ten aanzien van dader, slachtoffer en maatschappij.

Daarom is in Limburg het M-project uitgewerkt, waarbij de M staat voor "Multidisciplinair Maatwerk Met snelheid". De filosofie achter de M-werking berust op drie pijlers. Het "multidisciplinaire karakter" komt tot uiting doordat de politie, de magistraat en de Justitiehuisen met elkaar, maar ook met ook daders en slachtoffers in contact staan. Met het aspect "maatwerk" besteedt de M-werking specifieke aandacht aan de individuele omstandigheden van de betrokken daders. Tot slot beoogt men met de pijler "met snelheid" niet enkel een snellere reactie op strafbare feiten door een inkorting van de doorlooptijden van de dossiers. Deze aanpak heeft een positieve impact op de samenleving: voor zowel de dader als het slachtoffer en de samenleving komt er binnen een korte tijdspanne een reactie op de strafbare feiten.

Zo werd ook het project SAMEN in het leven geroepen. SAMEN staat voor Snel, Alternatief, Maatwerk, Efficiënt en Nabij. Met deze aanpak beoogt het Openbaar Ministerie Antwerpen, samen met verschillende lokale ketenpartners, de leefbaarheid en veiligheid in afgebakende zorgbuurten te verbeteren. Het project bestaat uit een preventief en een gerechtelijk luik. In het kader van de preventieve aanpak is het de bedoeling om met extra begeleiding te voorkomen dat jongvolwassenen tussen 18 en 25 jaar strafbare feiten gaan plegen. Op gerechtelijk niveau wordt tegelijkertijd ingezet op een lik-op-stukbeleid bij strafbare feiten. Door meteen op te treden, krijgt crimineel gedrag zo, los van de leeftijd, een snelle, duurzame en effectieve reactie.

Initiatieven waarbij politie en parket de handen in elkaar slaan om werkprocessen op elkaar af te stemmen en doorlooptijden te verkorten, worden ondersteund. Een straf of maatregel volgt onmiddellijk, er worden extra middelen vrijgemaakt voor snelrechtkamers. Geval per geval moet er gekeken worden of een alternatieve straf of maatregel niet méér zinvol is. Er wordt ingezet op bemiddeling, schaderegeling en dienstverlening. Met de gefedereerde entiteiten (Justitiehuisen, hulpverlening, ...) wordt een multidisciplinaire aanpak uitgewerkt, met inachtneming van het beroepsgeheim en de deontologie van de medewerkers.

12. Het Noordzeebeleid – meer blauw op zee

Er wordt sterker ingezet op de beveiliging van de maritieme infrastructuur in de ruime zin van het woord (havens, havenfaciliteiten, schepen) en het Belgisch deel van de Noordzee.

Zo wordt de rol van de Nationale Autoriteit voor Maritieme Beveiliging uitgebreid en versterkt en krijgt de Cel Maritieme Beveiliging een wettelijke omkadering. Verder worden de nodige

normen en standaarden ontwikkeld waaraan de beveiligingsplannen moeten voldoen en wordt bekeken of sites en schepen onder Belgische vlag in 3D kunnen vastgelegd worden. De informatie zal op een streng beveiligd platform bewaard worden en vrijgegeven aan de veiligheids- en hulpdiensten wanneer hiertoe gegronde redenen bestaan. In het bijzonder voor de beveiliging van de maritieme buitengrens en schepen onder Belgische vlag zullen onder meer de inzet van artificiële intelligentie, de 'early warning systems' en cameradetectiesystemen onderzocht worden.

Naderhand zal worden onderzocht of deze genomen voorschriften en maatregelen ook kunnen toegepast worden om drugs- en wapensmokkel via de Belgische havens tegen te gaan.

13. Grensoverschrijdende samenwerking en grensbeheer

De wereld evolueert voortdurend en er duiken regelmatig nieuwe vormen van grensoverschrijdende criminaliteit op. De vernuftigheid en de complexiteit van criminele mechanismen kennen geen grenzen, maar het bestaan van grenzen, alsmede de verschillen die blijven bestaan bij de bestrijding van de misdaad en fraude, vormen reële belemmeringen voor een proactieve samenwerking tussen landen.

Het is van essentieel belang de beschikbare criminaliteitsanalyses, de informatie-uitwisseling en de grensoverschrijdende operationele samenwerking tussen landen te kunnen vergelijken en tegenover elkaar te stellen.

Een efficiënt grensbeheer is primordiaal met oog op het uitbouwen van een vrije Europese ruimte. Om dit te kunnen realiseren werden er de afgelopen jaren verscheidene uiteenlopende initiatieven genomen op Europees niveau die nu in de komende jaren op Belgisch niveau moeten geïmplementeerd worden.

Om het risico op langdurig onregelmatig verblijf na het weigeren van een verblijfsaanvraag zo klein mogelijk te houden, is het belangrijk dat de procedures kort, maar zeker ook efficiënt en kwaliteitsvol zijn. Na het betekenen van een terugkeerbeslissing, moet de vreemdeling snel en efficiënt kunnen worden opgevolgd. Als de aanklappende aanpak de vreemdeling niet aanzet tot een vrijwillig vertrek of andere duurzame oplossing, moet een kordate aanpak mogelijk zijn.

Om een gedwongen verwijdering mogelijk te maken, is een optimale informatie-uitwisseling noodzakelijk. Het is nodig dat politie en parket identiteitsdocumenten die worden voorgelegd in andere procedures, ook ter kennis brengen van de Dienst Vreemdelingenzaken. Om het onregelmatig verblijf te verbergen, wordt soms gebruik gemaakt van al dan niet valse documenten. Om hiertegen de strijd aan te binden is een doorgedreven sensibilisering en informatie-uitwisseling nodig tussen gemeentelijke administraties, politiediensten en de Dienst Vreemdelingenzaken.

Onregelmatige migratie is echter ook een internationaal fenomeen dat grensoverschrijdende samenwerking vereist met onze buurlanden. Er zijn reeds vele samenwerkingsinitiatieven tussen onze buurlanden die positief zijn geëvalueerd. We moeten overlappingsen met nieuwe initiatieven vermijden en het beste halen uit wat reeds bestaat. Deelnemende lidstaten verbinden

zich ertoe de politiële samenwerking in het grensgebied, de justitiële samenwerking en de uitwisseling van informatie te versterken en ten volle gebruik te maken van de Europese instrumenten met Frontex, Europol en Eurojust.

VI. De veiligheidsbelangen

6.1.

Persoonsgebonden veiligheid

«Elke persoon voelt zich veilig in België.»

In onze samenleving is geweld volstrekt onaanvaardbaar. Elke persoon heeft recht op bescherming tegen de aantasting van zijn fysieke en psychische integriteit. Een specifieke aanpak wordt uitgewerkt inzake seksueel geweld, gendergerelateerd geweld, partnergeweld en intrafamiliaal geweld, en geweld tegen minderjarigen. Discriminatie op grond van ras, huidskleur, afkomst of nationale of etnische afkomst, leeftijd, geslacht, seksuele geaardheid, burgerlijke staat, geboorte, vermogen, geloof of levensbeschouwelijke overtuiging, politieke of syndicale overtuiging, taal, handicap, huidige of toekomstige gezondheidstoestand, fysieke of genetische eigenschap of sociale afkomst wordt bestreden. Alleen door een gezamenlijke gerichte aanpak kan deze bescherming worden gegarandeerd. Bijzondere aandacht gaat daarbij uit naar de bescherming van vrouwen, minderjarigen, ouderen en de LGBTQIA+ gemeenschap.

Naast geweld, racisme en discriminatie is er ook aandacht voor de verslavingsproblematiek. Of het nu gaat om het problematisch gebruik van psychotrope stoffen of om een gokverslaving, de focus ligt op het continuüm van preventie, schadebeperking, zorg en psychosociale ondersteuning ten aanzien van minderjarige en meerderjarige verslaafden.

De veiligheidsketen indachtig worden er in de strijd tegen voornoemde fenomenen inspanningen geleverd op het vlak van preventie, repressie en nazorg, waarbij niet alleen aandacht uitgaat naar de slachtoffers, maar ook naar de daders van deze misdrijven. De deelstaten nemen hierin een belangrijke verantwoordelijkheid op.

Een programma ter ondersteuning van kwetsbare personen - slachtoffers van seksuele misdrijven en huiselijk geweld omvat de optimalisering van processen, de uitwisseling van gegevens tussen de verschillende actoren (politie, parket, rechtbank en justitiehuisen), in de keten, met inachtneming van het beroepsgeheim en de deontologie van de medewerkers, de invoering van een instrument voor risicotaxatie en de verstrekking van een digitaal document aan een slachtoffer.

De gefedereerde entiteiten stellen de evaluatieprocedures vast door rekening te houden met alle elementen die onder de aandacht van een dienst zijn gebracht en door hem zijn waargenomen, en die, na toetsing, het mogelijk maken het risico op recidive in te schatten en/of door een specifiek instrument te gebruiken.

1. Versterkte aanpak seksueel geweld

Een versterkte aanpak van de strijd tegen seksueel geweld betekent in concreto dat de strafwetgeving inzake seksuele misdrijven zal worden aangepast. Er wordt geïnvesteerd in preventie van seksueel geweld en gepaste maatregelen worden genomen als seksueel geweld zich daadwerkelijk voordoet.

Om de structurele inbedding van de Zorgcentra na Seksueel Geweld, voor zowel de meerderjarige als de minderjarige slachtoffers te bekomen, en om de vernieuwende aspecten van de werking van de Zorgcentra na Seksueel Geweld juridisch en bestuurlijk te verankeren, moet het model getoetst worden aan het huidig wetgevend kader en zullen wijzigingen aan het bestaande wet- en regelgevend kader doorgevoerd worden, of zal nieuwe wet- en regelgeving, moeten worden geformuleerd. Dit is een concreet voorbeeld van de brede aanpak met de focus op de opvang, begeleiding en opvolging van het slachtoffer, waarin de verschillende overheden samen willen voorzien.

Aandacht dient ook uit te gaan naar de minderjarige en meerderjarige plegers van seksueel geweld. De samenwerkingsakkoorden tussen de verschillende deelstaten en de Federale Staat inzake het zich belasten met de begeleiding en behandeling van daders van seksuele misdrijven worden herbekeken. De maatschappelijke aandacht en bewustzijn omtrent de problematiek van seksueel geweld neemt toe. Daarnaast worden er signalen gegeven vanuit het ambulante gespecialiseerde behandelnetwerk dat het hulpverleningsaanbod onder druk komt te staan. Om die reden worden onderzoeken overwogen om te komen tot een gepast hulpaanbod voor plegers en potentiële plegers van seksueel misbruik die (nog) niet in contact kwamen met gerechtelijke instanties. Ook bijkomende forensische capaciteit bij de hulpverlening is hier van belang. De herziening van de samenwerkingsovereenkomsten moet gebaseerd zijn op de uitgevoerde evaluaties en rekening houden met de institutionele ontwikkelingen.

Er is inderdaad de wil om seksuele delinquenten begeleiding en advies te geven met het oog op gespecialiseerde zorg. De bevoegde deelstatelijke overheden hebben daartoe strategische plannen en/of initiatieven met betrekking tot deze materie uitgewerkt.

Tot slot wordt er ook ingezet op de basisopleiding en permanente vorming van de magistraten en het gerechtspersoneel door het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding. Ook worden specifieke opleidingen voorzien voor de politiediensten, evenals voor de justitieassistenten en wordt er verder gewerkt aan de uitbouw van de ViCLAS-databank.

2. Gendergerelateerd geweld kent heeft geen plaats in onze samenleving

Een ambitieus Nationaal Actieplan ter bestrijding van alle vormen van gendergerelateerd geweld 2021-2024 is aangenomen in november 2021. Bij de opmaak ervan is rekening gehouden met de aanbevelingen geformuleerd door de "Group of experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence" (GREVIO). De Family Justice Centers en de multidisciplinaire centra worden verder uitgebouwd. De politionele en justitiële diensten werken, conform de COL 4/2006, nauw samen met de sociale sector om (een herhaling van) het geweld te voorkomen en de beschermende factoren in de gezinnen te vergroten. De focus ligt daarbij op de aanpak van intrafamiliaal geweld.

De federale Taskforce Kwetsbare Groepen is gereactiveerd om kwetsbare mensen te helpen de Covid-19-crisis te boven te komen waarvoor een steunpakket van 75 miljoen euro is vrijgemaakt. Hierbij gaat ook specifieke aandacht naar intrafamiliaal geweld. In dit kader worden meerdere projecten uitgewerkt, waaronder het impulsbeleid ten behoeve van de steden en gemeenten

om projecten uit te werken ter preventie van intrafamiliaal geweld en dit in samenwerking met andere gemeenten van hun politiezone of andere politiezones.

Er zal bovendien onderzocht worden of het mogelijk is om een mobiele alarmknop op nationaal niveau uit te rollen. Dankzij dit systeem kunnen slachtoffers van levensbedreigende stalking door de (ex-) partner snel de hulpdiensten verwittigen.

Vanaf 1 januari 2020 kunnen de Justitiehuzen in het kader van het tijdelijk huisverbod worden gemandateerd om toezicht te houden op de verwijderde persoon en het slachtoffer. Het wettelijk kader inzake het tijdelijk huisverbod wordt geëvalueerd om zo de toepassing van deze maatregel meer te stimuleren.

De ondersteuning van de lokale autoriteiten op dit gebied zal ook worden versterkt door de ontwikkeling van aanbevelingen, instrumenten en opleiding voor degenen die werkzaam zijn in lokale preventiediensten.

3. Een inclusief beleid met betrekking tot racisme, discriminatie en haatmisdrijven

Naast de bestaande gedegen anti-discriminatie wetgeving wordt verder ingezet op de aanpak van deze discriminatie-gerelateerde misdrijven door de uitwerking van twee actieplannen.

Het eerste is een Nationaal Actieplan tegen Racisme (NAPAR) dat in een alomvattend racismebeleid wil voorzien. Opleiding en sensibilisering tegen racisme, de bescherming en ondersteuning van de slachtoffers en het waarborgen van de veiligheid en bescherming van eenieder staan hierin centraal.

Parallel daaraan wordt ook werk gemaakt van het interfederale SOGIESC-plan: "Sexual Orientation, Gender Identity and Expression and Sex Characteristics". Het versterken van de veiligheid van LGBTQIA+ personen vormt een essentieel onderdeel van dit plan. De bedoeling is om maatregelen te nemen ter bestrijding van discriminatie, haatmisdrijven en haatspraak tegen LGBTQIA+-personen en in een betere behandeling van de klachten op het niveau van de politie, het openbaar ministerie te voorzien evenals het versterken van de contactpunten bij de gelijkheidsorganen te bekomen. Beide plannen worden uitgewerkt.

De toepassing en opvolging van de regels zoals vastgelegd in de richtlijnen van strafrechtelijk beleid dragen bij tot de aanpak van deze misdrijven. Ten slotte wordt, met het oog op een uniforme numerieke vertegenwoordiging van de verschillende betrokken actoren, die kan bijdragen tot een correcte behandeling van haatmisdrijven, een project opgezet om de registratie van deze misdrijven door de politie, het openbaar ministerie en justitie in het algemeen te verbeteren.

4. Bijzondere aandacht voor minderjarigen

Er dient meer dan ooit aandacht te zijn voor de minderjarigen. Een gezamenlijke, maar gelaagde aanpak van kindermishandeling en kindermisbruik is absoluut noodzakelijk. Binnen de overleg-

platformen kindermishandeling wordt hieraan gewerkt, waarbij het belang van het kind als uitgangspunt wordt genomen. Bovendien hebben de verschillende deelstatelijke overheden plannen inzake de rechten van de kinderen uitgewerkt met als doel aan de aanbevelingen van het VN-Comité inzake de rechten van het kind gehoor te geven.

Ingeval van het opgroeien in een moeilijke thuissituatie of wanneer een van beide ouders zijn/haar rol als ouder niet of onvoldoende kan opnemen, mogen de minderjarigen niet uit het oog verloren worden (vb. de aanpak via de kindreflex).

Minderjarigen kunnen niet alleen slachtoffer zijn van een misdrijf, maar kunnen zelf ook inbreuken plegen.

Preventie is het sleutelement van een alomvattend jeugdcriminaliteitsbeleid. Het is noodzakelijk om problemen tijdig te onderkennen en in te grijpen teneinde het ingeslagen pad van de jongeren om te buigen. In dit verband is het van essentieel belang te werken aan de toekomstperspectieven van de jongeren.

Alle betrokken actoren werken samen om een integrale aanpak van jeugdcriminaliteit te bewerkstelligen. Herstel is hierbij een rode draad. Een gepaste op maat en snelle reactie naar aanleiding van de gepleegde feiten verdient de voorkeur.

Specifieke aandacht moet uitgaan naar minderjarigen met geestelijke gezondheidsproblemen, waarbij de bevoegde actoren samen bekijken welke specifieke alternatieve interventiemogelijkheden en intensieve ondersteuning er nodig is voor deze groep van jongeren.

5. Aanpak druggebruik

Wat druggebruik betreft, ligt de focus op preventie, schadebeperking en hulpverlening ten aanzien van minderjarigen en probleemgebruikers. Het huidige drugsbeleid gebaseerd op 3 pijlers (preventie, repressie en hulpverlening) wordt verdergezet.

De bestaande initiatieven zoals de drugsopvolgingskamer worden veralgemeend. Deze kamers bij de rechtbank van eerste aanleg zijn gespecialiseerd in de dossiers van personen die strafbare feiten hebben gepleegd in relatie met een verslavingsproblematiek, dit met de bedoeling om het risico op ernstige recidive te verminderen dankzij een transversale en multidisciplinaire aanpak van de problematiek. Het welslagen van deze maatregel wordt gewaarborgd door het gecoördineerde, complementaire en intensieve optreden van justitie, de justitieassistenten, de hulpverlening en de vrijwilligerssector.

De Nationale Antidopingorganisaties (NADO's) zullen verder samenwerken op basis van het protocolakkoord tussen de NADO's van de Gemeenschappen, de Federale Politie en het College van Procureurs-generaal. Daarnaast wordt verder ingezet op een multidisciplinaire aanpak van het fenomeen doping binnen het "Pharma & Food Crime Platform" (PFCP), wegens de raakpunten van humane doping met andere aspecten die binnen het platform aan bod komen. Het vaststellen van dopinginbreuken van sporters, de handel in dopingmiddelen of nog de verwerking van dopingmiddelen in voedingssupplementen, is essentieel. Ten slotte wordt ook op basis van

een informatie-gestuurde aanpak de bestrijding van doping buiten de competitiesport gecoördineerd tussen de NADO's, de Federale Politie en Justitie.

6. Aanpak gokverslaving

Naast het handhaven van het verbod op kansspelen voor minderjarigen zal er bijzondere aandacht uitgaan naar de strijd tegen de illegale aanbieders ervan, uit het binnen- en vooral het buitenland.

Er wordt een duidelijk regelgevend kader gecreëerd, waaruit de hiaten worden weggewerkt. Op basis hiervan zullen de controles op de kansspelsector, zowel offline als online, versterkt worden.

6.2.

Maatschappelijke veiligheid

«Elke persoon voelt zich veilig in zijn directe leefomgeving.»

Naast de persoonsgebonden veiligheid is een veilige directe leefomgeving een belangrijk element in het welzijn van elke burger. Overlast, diefstallen, inbraken, verkeersonveiligheid, ... zorgen voor onrust en dienen aangepakt te worden.

1. Eigendomsdelicten

Eigendomsdelicten zoals diefstallen met geweld of bedreiging waaronder home- en carjackings, ramkraken en diefstallen met braak, inklimming of valse sleutels vergroten het onveiligheidsgevoel en de angst bij de burgers. Sommige personen (meestal senioren) zijn ook het slachtoffer van diefstal door personen die zich met een list onrechtmatig toegang verschaffen tot een woning om zo een diefstal te plegen.

Via technopreventie kan de burger zelf eenvoudige maatregelen nemen om risico's op inbraken of diefstal te voorkomen. Ook deze vormen van criminaliteit zullen streng worden aangepakt.

Daarbij zal ook de zogezegde kleine criminaliteit niet uit het oog verloren worden. Er is een duidelijke ambitie – federaal maar ook gewestelijk - om de strijd tegen bijv. fietsdiefstallen op te trekken.

Binnenkort kunnen politiediensten gebruik maken van het systeem van onmiddellijke minnelijke schikking voor fietsdiefstallen. Een fietsdief die op heterdaad betrapt wordt, kan dan meteen gestraft worden. De bedoeling is om de werkdruk bij de parketten te ontlasten maar daarnaast het gevoel van straffeloosheid tegen te gaan. Daarnaast werken drie federale ministers (Justitie, Binnenlandse Zaken en Mobiliteit) samen met de drie gewestelijke ministers van Mobiliteit om de strijd tegen fietsdiefstal samen te voeren op basis van een centraal fietsregister voor heel België.

2. Aanpak overlast

Om de lokale besturen de nodige slagkracht te bieden voor een omvattende aanpak van gedragingen die op lokaal niveau voor overlast zorgen en de openbare orde ontwrichten, wordt er werk gemaakt van de versterking van het instrumentarium in het kader van de bestuurlijke handhaving.

Bij de aanpak van overlast ligt de focus op de verruiming van het plaatsverbod en zal er blijvend worden ingezet op de Gemeentelijke Administratieve Sancties (GAS). Op basis van het vijfjaarlijks GAS-verslag, werd de regelgeving geëvalueerd en zal deze desgevallend worden aangepast. De betrokken ambtenaren moeten ook goed opgeleid zijn.

3. Verkeersveiligheid

Handhaving (zowel controle, vervolging als bestraffing) blijft het sluitstuk van het verkeersveiligheidsbeleid. Een sterke en efficiënte handhavingsketen is een basisvoorwaarde voor een kwalitatief handhavingsbeleid. Een goed overleg en degelijke afstemming met de verschillende handhavingspartners over de beleidsgrenzen heen zijn cruciaal en bieden de beste garantie voor een geïntegreerde en effectieve aanpak van verkeersonveiligheid. Samen vormen ze de kern van een grotere efficiëntie én kwaliteit van het verkeershandhavingsbeleid.

Om de verkeersveiligheid te verhogen en te komen tot een forse vermindering van het aantal verkeersgewonden en -doden op onze wegen, zal een actieplan worden gelanceerd met als doel de pakkans te verhogen. Dit actieplan omvat initiatieven als het significant versterken van de verwerkingscentra van de Federale Politie, de verdere uitrol en het systematisch gebruik van de Mercurius-gegevensbank, het actief inzetten op het opsporen van rijden onder invloed van alcohol of drugs, snelheidsovertredingen, van de veiligheidsafstanden tussen voertuigen, van gordeldracht en afleiding achter het stuur en het inzetten van de beschikbare data om te komen tot een effectievere aanpak. Hierbij wordt verder gestreefd naar een wijze om de ketenpartners, via het Crossborder programma, actief samen te brengen om deze doelstellingen te bereiken. De bestaande monitoring-instrumenten van Politie en Justitie zullen worden gebruikt om de toename van het aantal controles te verifiëren en waar nodig zullen nieuwe rapportages worden uitgewerkt.

De handhaving en pakkans worden ook verhoogd door technologie verder in de strijd te gooien: de activering van het nationale ANPR-cameranetwerk, en de operationalisering van de snelheids-camera's en trajectcontroles, vormen hiervan het orgelpunt.

Daarnaast gaat de aandacht ook naar de betere opvolging van de identificatieplicht in het kader van artikel 67 ter van de Wet betreffende de politie over het wegverkeer. Hoewel dit strikt genomen geen verkeersinbreuk is, achten de magistraten van de afdelingen politie bij de parketten het belangrijk rechtspersonen te kunnen vervolgen die de naam van de bestuurder van één van hun voertuigen niet hebben opgegeven wanneer deze een overtreding heeft begaan. De identificatie van de overtreeders is een eerste vereiste voor elk beleid ter bestrijding van de onveiligheid op de weg.

De oprichting van een parket voor de verkeersveiligheid zal toelaten de taken in het kader van de behandeling van dossiers "Wegverkeer" te centraliseren en daardoor te optimaliseren. Door een dergelijke consequente controle en vervolging van snelheidsovertredingen zal dan ook een positief effect gecreëerd worden op de verkeersveiligheid. In deze context zullen zo veel mogelijk trajectcontroles geactiveerd worden. In combinatie daarmee zullen tevens de gehanteerde quota en tolerantie marges stelselmatig worden afgebouwd. Er zal meer aandacht worden besteed aan de problematiek van recidive.

De deelstaten werken verder concrete maatregelen en structuren uit naargelang het veiligheidsbeeld of de verschillende realiteiten op het terrein om de verkeersveiligheid te verhogen en te handhaven; al dan niet, gelet op de bevoegdheidsverdeling, samen met de federale overheden of politiediensten. Zo kunnen andere accenten worden gelegd, zoals een verhoogde aandacht voor de ontwikkeling van alternatieve vervoerswijzen of de invoering van een systeem van

administratieve boetes inzake technische overtredingen (gewicht, afmetingen, uitzonderlijk vervoer, vervoer van gevaarlijke goederen, enz.) en/of het opvoeren van uitgebreide controles van (lichte) vrachtwagens en bestelwagens.

De focus zal ook gelegd worden op de veranderende sociale norm met betrekking tot alcohol- en drugsgebruik achter het stuur en het gebruik van gsm en andere schermen tijdens het rijden. Ook de bijdrage van de ontwikkeling van rijhulpsystemen aan de verkeersveiligheid zal worden onderzocht.

Parallel met deze controlegebieden zal bijzondere aandacht worden besteed aan de naleving van de regels die de veiligheid van de actieve en kwetsbare weggebruikers waarborgen (parkeren op voetpaden, fietspaden en -stroken, veiligheidsafstanden, respect voor voorrang, enz.) Op die manier zullen specifieke controles worden gericht op deze problematiek. Er zal een monitoringinstrument worden voorgesteld om deze problematiek op te volgen.

De deelstaten zetten in op leerstraffen om het ontradende karakter te versterken en recidive te bestrijden.

Ten slotte zal bijzondere aandacht worden besteed aan sensibilisering.

6.3.

Economische veiligheid

«De Belgische economie kan optimaal functioneren.»

De economische belangen van ons land vereisen dat er actief werk wordt gemaakt van de bestrijding van bepaalde vormen van criminaliteit zoals fraude waarbij de bescherming van de fundamentele waarden niet uit het oog mag worden verloren.

1. Een betere coördinatie in het kader van de fraudebestrijding

Een doelgerichte fraudebestrijding heeft nood aan samenwerking en coördinatie. Deze samenwerking zal gebeuren op thematisch vlak, maar ook op bestuurlijk en strafrechtelijk vlak:

- thematisch, omdat verscheidene diensten betrokken zijn bij de geïntegreerde aanpak van fraude;
- administratief en strafrechtelijk omdat, in functie van de ernst van de feiten en de impact op de maatschappij, de meest gepaste aanpak moet worden gekozen.

Hiertoe is het College voor de strijd tegen de fiscale en sociale fraude opgericht, onder voorzitterschap van de Minister van Financiën. In samenwerking met alle actoren bevoegd voor sociale, fiscale en economische fraude, politie en justitie werd een actieplan ter uitvoering van een gecoördineerd anti-fraudebeleid uitgewerkt.

In overleg met de verschillende ketenpartners (politie, justitie en financiën) werd verder gewerkt aan de optimalisering van de processen die de financiële strafuitvoering beogen. Dit werd deels opgenomen in het actieplan fraudebestrijding en in de werkzaamheden van het Overlegorgaan voor de coördinatie van de invordering van niet-fiscale schulden in strafzaken.

Het decretale kader inzake de bestrijding van belastingfraude wordt geoptimaliseerd en versterkt. Daarnaast worden gecoördineerde acties op het gebied van gerichte controles, zowel op federaal als op Europees niveau, uitgewerkt.

Er worden ook inspanningen geleverd om de controles op de fraude met subsidies door de overheden (klassieke subsidies, of subsidies via vouchers of dienstencheques) te versterken.

De bevoegde overheden bevorderen op hun beurt de strijd tegen de oneerlijke concurrentie door de controles in bepaalde sectoren op o.a. buitenlandse arbeidskrachten en op de beroepskaarten van buitenlandse zelfstandige ondernemers te verbeteren.

Tot slot willen we de samenwerking tussen de federale gerechtelijke politie en de fiscale en sociale inspectiediensten zoals opgenomen in artikel 105§11 van de wet op de geïntegreerde politie nog beter vorm geven. Op vlak van de samenwerking tussen de federale gerechtelijke politie en de sociale inspectiediensten is het kaderakkoord inzake samenwerking in gemengde onderzoeksteams binnen de materie van de georganiseerde sociale fraude dat op 12 november 2019 werd ondertekend een zeer goede praktijk, die op terrein nog verder zal dienen geoperationaliseerd te worden.

2. *Strijd tegen accijnsfraude van tabak en tabaksfabrikaten*

Accijnsfraude inzake tabak en tabaksfabrikaten is veelal een praktijk van de georganiseerde criminaliteit die leidt tot oneerlijke concurrentie en de Staat belangrijke inkomsten doet mislopen. Bovendien verstoort deze fiscale fraude het financiële herverdelingsmechanisme in de samenleving, wat leidt tot onrechtvaardigheid en ongelijkheid. De strijd tegen accijnsfraude inzake tabak komt niet enkel de maatschappelijke veiligheid, maar ook de economische veiligheid ten goede.

De Algemene Administratie van de Douane & Accijnzen (AAD&A) neemt niet alleen illegale sigaretten in beslag, maar ook shishatabak en gewone tabak. Daarnaast worden productielocaties voor nagmaakte tabak en sigaretten opgespoord en ontmanteld. Clandestiene productie van tabak en tabaksfabrikaten gaat ook vaak gepaard met het niet respecteren van de Intellectual Property Rights (IPR regelgeving) (namaak – zie hieronder).

Naast verhoogde inzet van technologie (scanning), zet de AAD&A ook sterk in op internationale en nationale samenwerking met andere handhavingsinstanties.

3. *Strijd tegen fraude inzake douanerechten*

Strijd tegen de fraude inzake douanerechten is één van de belangrijkste kerntaken van de AAD&A.

Net zoals bij accijnsfraude leidt fraude inzake douanerechten, anti-dumping en compenserende rechten, tot oneerlijke concurrentie en veroorzaakt het aanzienlijk verlies van belangrijke inkomsten, aan zowel de Belgische Staat als de Europese Unie. Bovendien wordt het financiële herverdelingsmechanisme in de samenleving verstoord. Het concurrentieverstorend effect brengt schade toe aan Belgische- en Europese-bedrijven.

In dit kader zet AAD&A sterk in op doorgedreven, geautomatiseerde risicoanalyse & data-analyse (datamining, versterkte controles en internationale samenwerking).

4. *Strijd tegen de invoer van namaakgoederen “Intellectual Property Rights” (IPR)*

Naast het schadelijk maatschappelijk effect van namaakgoederen (productveiligheid en gebruik van schadelijke materialen voor de gezondheid), heeft namaak ook een zeer grote economische impact voor de merkhouders. Daarenboven is de productie van namaakgoederen ook vaak een financieringsbron voor de georganiseerde criminaliteit.

In 2020 hebben de verschillende handhavingsinstanties samen 1.110.056 namaakgoederen in beslag genomen voor een totale geschatte waarde van 51,25 miljoen euro. Het aantal in beslag genomen namaakgoederen ligt daarmee drie keer hoger dan in 2019.

De steeds groeiende e-commerce handel en de immense volumes van postpakketten maken de uitdagingen inzake de ‘handhaving’ van namaakgoederen alleen maar groter, waardoor een versterkte inzet nodig is.

5. *Strijd tegen sociale dumping*

Sociale dumping laat zich omschrijven als een brede waaier aan opzettelijke misbruikpraktijken en de omzeiling van bestaande Europese en nationale wetgeving (met inbegrip van wetten en algemeen toepasselijke collectieve overeenkomsten), die oneerlijke concurrentie mogelijk maken door de arbeidskosten op illegale wijze te minimaliseren, en resulteren in de schending van de rechten en de uitbuiting van werknemers (Verslag over sociale dumping in de Europese Unie, 2015/2255(INI), 18 augustus 2016).

Sociale dumping heeft bijgevolg niet alleen nefaste gevolgen voor de betrokken onderneming, maar ook voor de overheid (mislopen inkomsten sociale zekerheid), de Belgische arbeidsmarkt (oneerlijke concurrentie omwille van lagere prijzen) én de betrokken werknemer of zelfstandige in kwestie.

De strijd tegen de sociale dumping vergt daarom een programmatorische aanpak, vanuit een integrale benadering, samen te nemen met de strijd tegen frauduleuze economische migratie.

6.4.

Ecologische veiligheid

«Elke persoon heeft respect voor het voortbestaan van de natuurlijke leefomgeving in België.»

«Elke persoon heeft recht om te leven in een gezonde omgeving.»

Pandemieën en de klimaatverandering hebben het belang van een natuurlijke leefomgeving in België scherper gesteld. De natuurgebieden, de bossen en de parken zorgden letterlijk voor meer zuurstof en zijn voor velen een steun geweest om het hoofd te bieden aan de crisis.

In het kader van ecologische veiligheid is het belangrijk te benadrukken dat verscheidene overheidsinstanties een belangrijke rol spelen, o.a. in het kader van de strijd tegen illegaal afval en tegen illegale handel in bedreigde fauna en flora (CITES).

1. Aanpak van milieucriminaliteit

Het bestrijden van milieumisdrijven zal versterkt worden. Hierbij zal de aandacht uitgaan naar nieuwe fenomenen, zoals ecocide of het menselijk handelen in strijd met de principes van milieurechtvaardigheid. De experts van de commissie hervorming van het Strafwetboek zullen gevraagd worden om een gefundeerd advies uit te brengen omtrent de mogelijkheid tot het opnemen van ecocide in het Strafwetboek.

Een effectieve efficiënte opsporing van alle aspecten van de gepleegde leefmilieucriminaliteit is het resultaat van een optimale samenwerking van de regionale en federale controlediensten met de Geïntegreerde Politie en het Openbaar Ministerie, met name wat betreft daderidentificatie, het verzamelen van bewijsmateriaal, het bepalen van de vermogensvoordelen, ... De vaststelling en de opsporing gebeuren door de diverse daartoe bevoegde federale en gewestelijke administraties en door de politiediensten. Het dumpen van afvalstoffen in het milieu is een vorm van leefmilieucriminaliteit waarop extra zal worden ingezet. Het is ook van essentieel belang er voor te zorgen dat milieuschade daadwerkelijk wordt hersteld.

2. Aanpak van illegale handel in hout, dieren en planten

De illegale handel in hout, dieren en wilde planten wordt actief tegengegaan, als onderdeel van het Europees actieplan tegen illegale handel in wilde dieren en planten.

In het kader van de CITES-regelgeving worden de huidige middelen versterkt om illegale handel op te sporen en terug te dringen, door gebruik te maken van nieuwe technieken en de aanstelling van CITES-magistraten.

Wat betreft de controle en handhaving moet prioritair aandacht gaan naar de bedreigingen voor de biodiversiteit, met name de illegale handel in bedreigde diersoorten, de vogelvangst en de netwerken die deze soorten vangen.

3. Sluikstorten en zwerfvuil

De nodige beleidsmaatregelen zullen worden genomen om de strijd tegen het zwerfvuil op te voeren door de controles en sancties tegen sluikstorten aan te scherpen, evenals te zorgen voor de sanering van de bodem.

Daarnaast zullen ook inspanningen geleverd worden om de onderlinge samenwerking te bevorderen tussen de verschillende diensten om het grootschalige illegaal storten of beheren van afval vanuit zowel bestuurlijke als strafrechtelijke hoek aan te pakken. Het gaat hierbij in het bijzonder om het achterlaten van gevaarlijke afvalstoffen of grote hoeveelheden illegale afvalstoffen; het illegaal beheren van gevaarlijke of grote hoeveelheden afvalstoffen op een manier die leidt tot schade aan het milieu; het illegaal op de markt brengen van afvalstoffen als grondstoffen, de grensoverschrijdende afvaltransporten in strijd met de Europese Verordening Overbrenging Afvalstoffen (EVOA) en/of de Europese verordening inzake scheepsrecycling.

Deze vorm van milieucriminaliteit wordt ook beter bestreden door de samenwerking met de lokale overheden te versterken om de lokale aanpak van kleine afvalincidenten te bevorderen.

4. Bevorderen van het dierenwelzijn

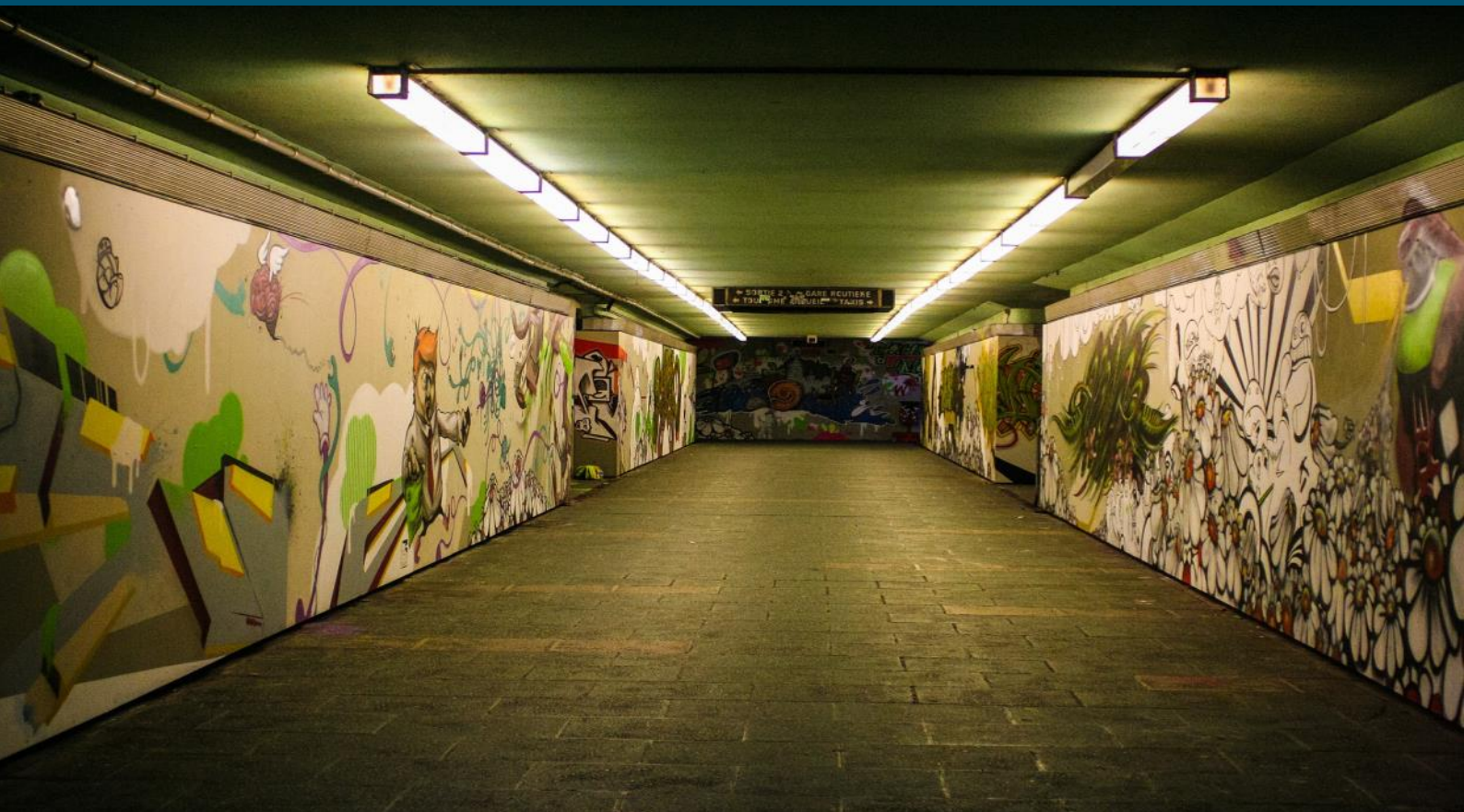
Elk vorm van dierenmishandeling moet vervolgd en streng(er) bestraft worden. De controle op dierenmishandeling en de handhaving van de regelgeving ter zake moeten verbeterd worden. Ook illegale handel, met name de import en export van dieren, moet bestreden worden. In het kader van het dierenwelzijn moet de aandacht ook gaan naar het transport van dieren (inzonderheid boerderijdieren) en de controles op de slachthuizen.

Om het welzijn van onze dieren te waarborgen, komt er een duidelijk geïntegreerd regelgevend kader voor alle segmenten van het dierenwelzijnsbeleid.

Gemeenten zullen gestimuleerd worden om het Dierenwelzijnsbeleid ook op lokaal niveau te versterken.

6.5.

Veiligheid van de openbare ruimte en bescherming van de waarden en normen

«De veiligheid van de publieke ruimte op het grondgebied van België wordt gegarandeerd en de verworven en gedeelde democratische waarden worden beschermd»

Binnen de publieke ruimte moeten verschillende activiteiten van het openbare leven georganiseerd kunnen worden, waarbij de gedragscodes en in België geldende waarden gerespecteerd worden. Elke persoon moet eveneens in een veilige en leefbare omgeving kunnen verkeren, gedefinieerd door instellingen, wetten en regels. Respect voor elkaar en veiligheid vormen hierin sleutelbegrippen.

1. Beheer van de publieke ruimte en stedelijk geweld

Het bestaand model van het genegotieerd beheer van de publieke ruimte staat onder druk als gevolg van de opkomst van nieuwe sociale bewegingen en nieuwe protestvormen (*New Way of Protesting*). Nieuwe sociale bewegingen vertonen het specifieke kenmerk geen leider of aanspreekpunt te hebben (vb. gele hesjes). Door het gebruik van sociale media kunnen de manifestanten snel ageren en reageren. De politie neemt initiatieven om hierop sneller en mobieler in te grijpen (beeldvorming, nieuwe politionele aanpak). Door hun preventieve optreden spelen de lokale besturen hierin ook een rol (straathoekwerkers, preventiediensten, enz.).

De laatste maanden is ons land het toneel geweest van onrust in de steden, waarbij soms wordt gesproken over “stadsrellen” en soms wordt verwezen naar “geweld in de steden”. Sinds het begin van de COVID-crisis, de lockdown en bijgevolg de beperkingen die daarmee gepaard gaan, is dit fenomeen nog toegenomen en vormt dit het onderwerp van toegenomen belangstelling van de autoriteiten.

Meerderjarigen maar ook minderjarigen, zelfs vanaf de leeftijd van 13 of 14 jaar worden gemobiliseerd n.a.v. een gebeurtenis of een evenement, het overlijden van iemand van de gemeenschap, een betoging of manifestatie, of gewoon festiviteiten zoals de nacht van oud op nieuw.

De mobilisatie gebeurt via sociale media, in een mum van tijd, is massaal, en beperkt zich niet tot de bevolking van één stad. Het beeld van zowel de organisatoren als de deelnemers, is vaak heel diffuus en hybride.

Hun vermogen om te communiceren via het internet en sociale netwerken zoals Facebook of Twitter vormt een grote uitdaging voor de autoriteiten.

Deze incidenten dragen bij tot het gevoel van onveiligheid in de stedelijke gebieden, dat nog wordt versterkt door de indruk dat op dit soort ongeregelheden niet wordt gereageerd, met name niet op gerechtelijk vlak, en dat de daders ongestraft blijven. De daders voelen zich gesteerd in hun gevoel van straffeloosheid.

De overheid in de breedste zin van het woord moet het ontgelden, Ofwel treden ze te kracht-dadig op; ofwel niet kracht-dadig genoeg.

Geconfronteerd met dergelijke problematiek is het dus nodig een snelle en geïntegreerde aanpak en sturing te ontwikkelen, op preventief en repressief vlak, op bestuurlijk en gerechtelijk niveau, via een betere "ketenwerking", een integrale en geïntegreerde aanpak. Informatie-uitwisseling, samenwerking en medewerking van de verschillende betrokken actoren zijn van essentieel belang en moeten voorrang krijgen om tot een optimaal incidentenbeheer te komen. Daartoe moeten verschillende innoverende en alternatieve initiatieven en projecten op dit gebied, op zowel preventief en repressief als bestuurlijk en justitieel gebied, worden geëvalueerd en, indien nodig, ontwikkeld en verveelvoudigd.

Een kordaat antwoord is ook nodig bij elke vorm van geweld tijdens een sportief of cultureel evenement. De nuttige ervaring van de FOD Binnenlandse Zaken in deze materie, kan gebruikt worden als richtinggevend voor het beheren van gelijkaardige evenementen.

Geweld tegen en door politie en andere veiligheids- en hulpdiensten, alsook ten aanzien van personen die bekleed zijn met een openbaar ambt of mandaat of die een taak van openbare dienst of algemeen belang waarnemen en in contact komen met het publiek vormt een belangrijk aandachtspunt.

Een beter beeld van dit fenomeen zal toelaten om een specifiekere aanpak uit te werken. Daartoe worden verschillende projecten opgestart. Een fenomeenanalyse met betrekking tot geweld tegen en door veiligheidsberoepen zal worden uitgevoerd. Deze vorm van geweld wordt strenger aangepakt. De wijze waarop de gerechtelijke instanties de gevallen dienen af te handelen waarin er geweld werd gebruikt tegen de politiediensten, wordt nu reeds bepaald door de desbetreffende richtlijnen inzake het strafrechtelijk beleid. De verbetering van de statistieken van het Openbaar Ministerie draagt bij tot een duidelijker beeld van de precieze aard van de feiten die (door en tegen leden van de politiediensten) worden gepleegd en de evolutie ervan.

Het onaangepaste gebruik van geweld door de politiediensten is evenzeer onaanvaardbaar. De relatie tussen de politiediensten en de burgers moet worden verbeterd.

Ter bevordering van de relatie tussen de burger en de veiligheidsberoepen en hulpverleners, wordt een langdurige nationale campagne uitgerold, waarbij aandacht gaat naar het wederzijds respect door en ten aanzien van veiligheidsberoepen en hulpverleners.

Tenslotte zal bottom-up worden ingezet op lokale initiatieven die een positieve impact hebben op de relatie burger – veiligheidsberoepen. Het delen van goede praktijken is hieromtrent een belangrijk element.

2. Extremisme, radicaliseringsproces en polarisering

Mensen en groepen die zich radicaal uiten vormen niet per definitie een probleem in een democratische rechtsstaat, maar kunnen daarentegen een verrijking voor de samenleving zijn. Duidelijke

en provocatieve standpunten die de status quo uitdagen, zijn belangrijk in een democratische samenleving. Anderen van de eigen ideeën overtuigen is dan ook een legitieme handeling. Extremisme, radicalisering en polarisering worden pas een probleem wanneer zij tot terrorisme leiden of aanzetten tot het gebruik van geweld, en/of tot haat.

Deze concepten, die aanvankelijk in verband werden gebracht met terrorisme, zijn nu ook van belang bij de benadering van andere verschijnselen die worden aangeduid als stedelijk geweld.

Wanneer polarisering als methode aangewend wordt voor radicalisering en extremisme of zelfs een legitimatie vormt voor geweld, moet dit absoluut aangepakt worden.

Bovendien houden polarisatie en radicalisering elkaar in stand en versterken ze elkaar wederzijds.

Enerzijds kan polarisering een voedingsbodem zijn voor radicalisering. Anderzijds kan radicalisering (of radicaal gemotiveerde daden) leiden tot nog meer polarisering.

Om de verschillende verschijningsvormen van extremisme (haatspraak, complottheorieën, verheerlijken en aanzetten tot geweld, ontmanteling of destructie van de samenleving en/of mensenrechten en/of rechtstaat, enz.) te bestrijden, wordt op de verschillende bestuursniveaus gericht samengewerkt met de online-platformen en andere actoren.

De bevoegde overheden nemen dan ook de nodige beleidsmatige initiatieven om deze problematieken tegen te gaan.

3. *Terrorisme*

De aanslagen hebben de autoriteiten ertoe gebracht een alomvattende integrale en geïntegreerde aanpak van de strijd tegen gewelddadig extremisme en terrorisme te ontwikkelen. De nadruk lag zowel op het repressieve als op het sociaal-preventieve. Het radicaliseringsproces en het fenomeen van polarisering werden meegenomen op het niveau van de reactie, hoewel ze als zodanig niet strafbaar zijn (radicalisering, polarisering en extremisme worden pas problematisch als zij leiden tot terrorisme of tot het aanzetten tot geweld of het aanmoedigen van het gebruik van geweld).

Terrorisme is een fenomeen dat evolueert; waar de aandacht momenteel nog steeds uitgaat naar religieus geïnspireerd terrorisme, trekken andere vormen van terrorisme, zoals terrorisme gelinkt aan rechts-extremisme of links-extremisme, of ecologie, de aandacht van de autoriteiten. De modus operandi evolueren ook met de opkomst van een dreiging die meer uitgaat van geïsoleerde actoren die zijn geradicaliseerd. Of zij nu proactief, preventief, repressief of op de sociale reïntegratie gericht zijn, de strategieën ter bestrijding van het fenomeen moeten dus breder en multidisciplinair zijn (preventie, vroegtijdige opsporing, coördinatie, informatie-uitwisseling). De aanpak gaat verder dan de scheidslijnen die inherent zijn aan de instellingen (veiligheidslogica versus sociaal-preventieve logica) en de verschillende bevoegde instanties streven ernaar elkaar te versterken. De nadruk wordt gelegd op twee specifieke vraagstukken, namelijk de beheersing van radicalisering in bepaalde omgevingen (vb. bepaalde wijken, gevangenissen...) en de bestrijding van terroristische inhoud online.

Na de terroristische aanslagen in Brussel en Zaventem in 2016, werden vele maatregelen genomen om de slachtoffers en de nabestaanden te begeleiden doorheen de nasleep van de gebeurtenissen. Het proces rond deze aanslagen is gepland om plaats te vinden in de loop van 2022. Bij de voorbereiding ervan en het proces zelf zullen de bevoegde diensten de nodige aandacht aan de slachtoffers en hun nabestaanden besteden. Alle nodige maatregelen worden genomen om een secundaire victimisatie te vermijden.

De Strategische Nota Extremisme en Terrorisme, die vanaf 2021 het Plan R vervangt, heeft als doel om alle bevoegde overheden en diensten in een gemeenschappelijk kader en met een gemeenschappelijke strategie te laten werken, met inachtneming van de doelstellingen en methodologieën van elk van hen. Dit alles in het verlengde van de vorige KIV, die gecoördineerde acties mogelijk maakte om de uitwisseling van deskundigheid en informatie te waarborgen, de overgang van radicalisme naar terrorisme kort te sluiten, te zorgen voor een betere opvolging van personen die zich in een deradicaliseringsproces/disengagementproces bevinden, te zorgen voor informatie-uitwisseling en een optimale coördinatie tussen de federale en gefedereerde autoriteiten in het kader van de opvolging.

Deze strategie komt tot uiting in de plannen en maatregelen uitgevoerd binnen de verschillende gefedereerde entiteiten, alsmede door de verschillende LIVC's, opgericht op gemeentelijk niveau.

Het wordt ook weerspiegeld in de bijzondere instructies inzake extremisme van de Algemene Directie Penitentiaire Inrichtingen (DGEPI) van 2021, die gericht zijn op het voorkomen van radicalisering van gedetineerden tijdens hun detentie en op het ontwikkelen van gespecialiseerd toezicht op geradicaliseerde personen tijdens hun detentie.

4. Ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht

De wetgever heeft extraterritoriale rechtsbevoegdheden toegekend aan de Belgische gerechtelijke overheden ten aanzien van bepaalde ernstige strafbare feiten, aangezien deze strafbare feiten niet alleen een ondermijnend effect hebben op de Belgische openbare orde, maar ook op de internationale openbare orde.

Onder deze extraterritoriale bevoegdheden vereisen genocide, misdaden tegen de mensheid en bepaalde oorlogsmisdaden een bijzondere aandacht. Gelet op de intrinsieke ernst ervan, worden deze misdrijven volgens het internationaal recht immers beschouwd als de zwaarste misdaden. Bovendien dient ons land ook zijn internationale verplichtingen na te komen, in het bijzonder het beginsel *aut dedere, aut judicare*.

Er zal dan ook een efficiënte internationale samenwerking worden opgezet en voldoende onderzoeksmiddelen zullen worden voorzien om te voorkomen dat België een toevluchtsoord wordt voor plegers van feiten van genocide, van misdaden tegen de mensheid en voor oorlogsmisdadigers. Er zal ook aandacht worden besteed aan het feit dat bepaalde plegers van terroristische misdrijven ook schuldig kunnen zijn aan genocide en misdaden tegen de mensheid.

5. Georganiseerde criminaliteit en ondermijnende criminaliteit

De georganiseerde en ondermijnende criminaliteit kenmerkt zich door een grote variëteit aan criminele fenomenen die een nefaste invloed uitoefenen op de samenleving door de verwevenheid van boven- en onderwereld, de innesteling ervan in wijken of in legale sectoren zoals de vastgoedsector, de juridische en financiële diensten en de transport- en logistieke sector. Het illegale criminele vermogen en het teruggrijpen naar zwaar geweld in de distributieketen van drugs maakt het deze criminele netwerken mogelijk om invloed en macht uit te oefenen op de lokale economie en het sociale weefsel. De verleiding, intimidatie, gewelddaden, dreiging en afpersing die van deze criminele netwerken uitgaat, reikt tot het lokale bestuur, de ambtenaren en zelfs onschuldige burgers. De ondermijnende impact op de democratische rechtsstaat en de maatschappelijke structuren is groot. Deze criminele netwerken blijven zich ontplooien en passen zich snel aan gewijzigde omstandigheden (zoals de pandemie) aan.

Georganiseerde criminaliteit organiseert en verspreidt zich grensoverschrijdend en globaal, maar verankert zich sterk in de wijken. Om deze vorm van criminaliteit in te dijken dient er op deze twee niveaus ingezet en dit doorheen de hele veiligheidsketen gaande van preventie over repressie tot nazorg.

Bovendien worden de gekende vormen van georganiseerde criminaliteit gefaciliteerd door het internet en het gebruik van nieuwe technologische mogelijkheden. Ook hebben nieuwe vormen van criminaliteit het levenslicht gezien.

Naast een algemeen versterkte aanpak worden verschillende specifieke vormen van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit verscherpt aangepakt. In de volgende punten lichten we deze toe.

5.1. Counteren van de druggerelateerde criminaliteit

De druggerelateerde criminaliteit pakken we met een doorgedreven integrale en geïntegreerde aanpak van georganiseerde drugsbendes en de internationale drugstrafiek aan en dit op het ganse grondgebied.

Specifieke aandacht gaat naar de Antwerpse haven door te voorzien in een stroomplan XXL, dat verder bouwt op de successen van het eerste stroomplan maar ook rekening houdt met de pijnpunten ervan.

De havenprocureur zorgt voor de regie en voert een uniform beleid over de arrondissementsgrenzen heen. Er wordt meer operationeel samengewerkt tussen de betrokken lokale, regionale en federale partners met het oog op het voeren van een recherchemanagement en het optimaal uitwisselen van informatie. Om de slagkracht nog te vergroten worden nieuwe vormen van bestrafing uitgewerkt, zoals het beroepsverbod en plaats- of havenverbod alsook het sanctioneren van het ontduiken van de (container)scans. Intensifiëring van de internationale samenwerking en het maken van meer dwingende afspraken, om ook de opdrachtgevers en de financierders in het buitenland te kunnen klissen, zullen ons land verder wapenen.

De invoer van drugs (cocaïne, cannabis (marihuana/hasjiesj), heroïne) en precursoren voor drugs neemt steeds meer toe. In de bestrijding hiervan neemt naast de Geïntegreerde Politie, ook de Algemene Administratie van de Douane en Accijnzen (AAD&A) een belangrijke rol op zich. In 2020 maakte de AAD&A gebruik van nieuwe scanners om containers en ladingen te scannen. De komende jaren zal de AAD&A ook verder investeren om uiteindelijk 100 procent van de risicocontainers te scannen. Naast de investering in technologie zet de AAD&A ook sterk in op versterkte internationale (met bronlanden, andere EU en derde landen, Europol, Wereld Douane Organisatie (WDO), etc.) en nationale (met de Federale Politie) samenwerking.

De strijd tegen de invoer van drugs en drugsprecursoren is een essentieel element in het verder uitbouwen van het Belgische drugsbeleid. Daarnaast mag de problematiek van de druglabo's en cannabisplantages inclusief de problemen van het sluikstorten in dat verband, niet uit het oog verloren worden.

5.2. Gericht verder aanpakken van mensenhandel en mensensmokkel

Mensenhandel kent de klassieke “seksuele uitbuiting” (die door de recente gebeurtenissen zoals de BREXIT, de pandemie of de opkomst van de moderne communicatiemiddelen steeds vaker verdoken plaatsvindt) en de “economische uitbuiting” (waar men de uitbreiding naar ‘nieuwe’ sectoren opmerkt, zoals bijvoorbeeld naar de bouwsector, tuin- en landbouwsector, de transportsector naar de sector van de zorg...). De criminele netwerken passen zich aan. Intense samenwerking met de sociale en economische inspectiediensten blijft voor politie en Justitie van vitaal belang om deze vorm van ondermijnende criminaliteit te identificeren, vast te stellen en efficiënter aan te pakken.

Het nationale actieplan mensenhandel 2021-2025, aangenomen in de Interdepartementale Coördinatiecел voor de strijd tegen mensenhandel en –smokkel bundelt de beleidsmaatregelen voor de periode 2021-2025. Dit actieplan legt nog meer het accent op het herkennen van mensenhandel door het grote publiek of specifieke sectoren (sensibilisering) en het ontwikkelen van duurzame maatregelen voor de bescherming van minderjarige slachtoffers.

Het nieuw seksueel strafrecht bevat een stapsgewijze decriminalisering van sekswerk, alsook nieuwe strafbepalingen inzake misbruik van prostitutie voor alle dossiers waar vervolging voor mensenhandel niet mogelijk blijkt. We zorgen voor sociale bescherming voor sekswerkers en plegen overleg met de drie gespecialiseerde centra voor de opvang en begeleiding van slachtoffers van mensenhandel om te bekijken hoe zij in de toekomst ook slachtoffers van misbruik van prostitutie kunnen begeleiden.

Ook mensensmokkelaars passen zich snel aan de gewijzigde socio-politieke omstandigheden aan of weten de BREXIT, de pandemie of de controlemechanismen van de handhavingsinstanties in hun voordeel aan te wenden of te omzeilen. Ze kunnen steunen op bijzonder inventieve smokkelmethodes en nieuwe methodes zoals de oversteek van de Noordzee met kleine motorbootjes, zwemmend of met een kajak. Deze mensensmokkelaars deinzen voor niets terug en vervoeren mensen van buiten de EU over of binnen de Europese grenzen in ruil voor geldelijk of ander patrimoniaal gewin. Deze criminelen maken gebruik van allerhande valse of vervalste

documenten, gedegen informatiekkanalen, en diverse transportmogelijkheden. Ook zijn ze bijzonder goed georganiseerd.

De slachtoffers bevinden zich soms in onregelmatig verblijf in ons land of doorkruisen ons land in de richting van het Verenigd Koninkrijk (transmigratie). Dit migratiefenomeen vindt plaats zowel buiten als binnen de EU.

Het nationale actieplan mensensmokkel 2021-2025, aangenomen door de Interdepartementale Coördinatiecél voor de strijd tegen mensenhandel en –smokkel bundelt de beleidsinitiatieven voor de periode 2021-2025. Dit actieplan focust onder meer op een betere toepassing van de vigerende richtlijnen voor slachtoffers van verzwarende omstandigheden en op de te nemen controleacties.

Een gedegen samenwerking tussen alle betrokken partners zorgt voor een betere detectie, opsporing en vervolging van de daders. Ze reikt de slachtoffers van mensenhandel en mensensmokkel de hand door voor hen geschikte opvang en ondersteuning aan te bieden., onder meer via de gespecialiseerde centra die hiertoe zijn opgericht en nu een meer verzekerde financiering krijgen.

De bestrijding van de mensenhandel is een prioriteit, waarbij bijzondere aandacht wordt besteed aan onder andere de versterking van de steunmechanismen voor slachtoffers.

Wat de strijd tegen de seksuele uitbuiting betreft, zullen tegen 2024 maatregelen uitgewerkt worden, door middel van dispositieven of actieplannen.

5.3. Corruptie

Internationale evaluatierondes helpen lacunes in het nationale corruptiebestrijdingsbeleid aan het licht te brengen en moedigen de overheden aan de nodige wetgevingshervormingen door te voeren.

België neemt de aanpak van corruptie au sérieux en zal met alle bevoegde partners de aanbevelingen maximaal implementeren. Terzelfdertijd zal ons land ook via eigen initiatieven er voor zorgen dat de opsporing en vervolging gemaximaliseerd worden. De grondige aanpak van corruptie is niet alleen vanuit democratisch oogpunt een noodzaak, maar zal eveneens door toepassing van het 'follow the money'-principe budgettaire voordelen opleveren.

De evaluatierondes uitgevoerd door de GRECO (The Group of States against Corruption) hebben geleid tot verschillende aanbevelingen om het risico op corruptie te bestrijden en de normen voor corruptiebestrijding te respecteren.

Sinds 2000 heeft België het onderwerp uitgemaakt van vijf GRECO-evaluatierondes, waarvan de meest recente de vierde ronde (oktober 2013) en de vijfde ronde (december 2019) lopende zijn.

Inzake de "Voorkoming van corruptie door parlementsleden, rechters en officieren van justitie" dienen alle 15 aanbevelingen volledig in uitvoering te zijn tegen 31 maart 2022.

Inzake de doeltreffendheid van het bestaande kader voor de preventie van corruptie bij personen

in hoge uitvoerende functies (ministers, staatssecretarissen en invloedrijke leden van kabinetten/strategische organen) en binnen de Federale Politie werden 22 aanbevelingen geformuleerd. Om deze aanbevelingen inzake de voorkoming van corruptie en bevordering van de integriteit binnen de centrale overheden en de wetshandhavinginstanties uit te voeren, zullen de nodige maatregelen worden genomen..

Voorkoming en bestrijding van corruptie blijven onderworpen van regelmatige monitoring in het kader van het rechtsstaatmechanisme en het “Europees Semester”.

5.4. Witwassen

Het ministerieel comité, opgericht door het Koninklijk Besluit van 23 juli 2013 houdende oprichting van het Ministerieel Comité en van het College voor de coördinatie van de strijd tegen het witwassen van geld van illegale afkomst¹, heeft als opdracht:

- het vastleggen van de algemene politiek inzake de strijd tegen het witwassen van geld van illegale afkomst;
- het bepalen van de prioriteiten van de diensten die op dat vlak werkzaam zijn.

In overeenstemming met de aanbevelingen van de “Financial Action Task Force” (FATF), wordt een nationale dreigingsevaluatie uitgewerkt, die voor de preventieve en repressieve actoren de leidraad vormt voor een verdere op risico-evaluatie gebaseerde aanpak.

De richtlijn 2018/843 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 tot wijziging van Richtlijn (EU) 2015/849 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, en tot wijziging van de Richtlijnen 2009/138/EG en 2013/36/EU (of vijfde witwasrichtlijn) zal verder worden geïmplementeerd. Bijzondere aandacht gaat daarbij uit naar de virtuele munten en het misbruik ervan voor het witwassen van gelden.

De samenwerking tussen de preventieve actoren (o.a. financiële sector, cijferberoepen, notarissen, gerechtsdeurwaarders, exploitanten kansspelen,...) en de Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI) wordt verder gezet. Bijzondere aandacht gaat uit naar het ondersteunen van recent toegevoegde meldingsplichtige actoren in de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten.

Op repressief vlak zal verder worden ingezet op het ontnemen van criminele winsten en illegaal vermogen, mede omwille van het ontwrichtend karakter ervan op de mechanismen van solidariteit, welvaartsverdeling en de normale werking van de economie.

¹ Gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 30 juli 2013.

5.5. Wapenhandel

Er wordt verder ingezet op een goede coördinatie en samenwerking tussen alle betrokken administratieve en gerechtelijke instanties om een gecoördineerde aanpak van de illegale wapenhandel, in het bijzonder de in-, uit-, doorvoer en overbrenging van illegale wapens in België, te realiseren.

Wat betreft het Openbaar Ministerie, richt de strijd tegen de wapenhandel zich voornamelijk op de illegale wapenhandel.

Het federaal parket treedt voornamelijk coördinerend en faciliterend op. Het oefent de strafvordering uit in weloverwogen dossiers, waarbij prioriteit wordt gegeven aan de internationale handel in oorlogswapens.

5.6. Strijd tegen identiteitsfraude

De strijd tegen identiteitsfraude, die in ons land voortdurend toeneemt, is een prioriteit voor de federale autoriteiten. Alle betrokken diensten (politie, gerechtelijke autoriteiten, lokale besturen en andere,...) zullen de strijd tegen misbruik van identiteitsgegevens verder aanpakken.

Zo wordt de fysieke beveiliging van documenten en afgifteprocessen voortgezet, door nieuwe kaartmodellen, versterkte regelgevingsaspecten betreffende de preventie en bestrijding van identiteitsfraude, versterkte veiligheidsaspecten in gemeenten, enz.

Naast het gebruik van vingerafdrukken worden bijkomende instrumenten voor de opsporing van identiteitsfraude voor gemeenten onderzocht.

De beveiligde internettoepassing Federal Identity Fraud Reports (FIFR) als methode voor de uniforme melding van gevallen van identiteitsfraude door de verschillende actoren die bij de bestrijding van identiteitsfraude betrokken zijn, wordt uitgebreid.

De Taskforce “preventie en strijd tegen identiteitsfraude” en het College van procureurs-generaal staan in voor de uitvoering van de richtlijnen inzake het strafrechtelijk beleid met betrekking tot de identiteitsfraude, door middel van een integrale en geïntegreerde aanpak van het fenomeen.

Gemeenten, politie en consulaire posten worden ook bewuster gemaakt van de wijze waarop identiteitsfraude kan worden opgespoord en van de wijze waarop zij moeten handelen wanneer zij bewijzen aantreffen van fraude met identiteits- of reisdocumenten.

5.7. Bestrijding van domiciliefraude

De richtlijn betreffende de bestrijding van sociale fraude ten gevolge van fictieve domiciliëringen, zal, in samenwerking met het College van Procureurs-generaal en de betrokken partners, worden geëvalueerd en herzien.

In de strijd tegen verblijfs- en indentiteitsfraude wordt ingezet op de bewustmaking en de verdere opleiding van de gemeenten en de Lokale Politie in de strijd tegen verblijfs- en identiteitsfraude.

Huisvestingsfraude in de sociale huursector, die verband houdt met misbruik van overheids-geld en gevolgen heeft voor andere mensen die om die reden niet in een sociale huurwoning terecht kunnen omdat er geen plaats voor hen is, hoewel zij er recht op hebben, wordt ook meegenomen.

Via het uitvoeren van de controles in het kader van de regelgeving betreffende de minimale woningkwaliteitsnormen, worden ernstige schendingen ervan aangepakt en herstel nagestreefd. In combinatie met andere inbreuken als fraude of huisjesmelkerij, volgt strafrechtelijke handhaving.

Verder zal de samenwerking tussen de FOD Binnenlandse Zaken en de FOD Buitenlandse Zaken in de strijd tegen verblijfsfraude van burgers die beweren in België gedomicilieerd te zijn, maar in feite permanent in het buitenland verblijven, worden versterkt door te zorgen voor een systematische en strikte opvolging van de onderzoeken in de betrokken gemeenten.

6.6. Digitale veiligheid

«De veiligheid binnen de digitale ruimte en infrastructuur wordt gegarandeerd.»

Onze samenleving zet dagelijks grote stappen vooruit inzake digitalisering. De afhankelijkheid van de informatietechnologie neemt daardoor toe. De snel evoluerende digitalisering op het vlak van economische en maatschappelijke activiteiten maakt het risico op het plegen van cybergerelateerde criminaliteitsvormen steeds groter.

De ontwikkeling van nieuwe technologieën heeft voor de al gekende vormen van criminaliteit nieuwe mogelijkheden teweeggebracht. Voor criminelen is het immers gemakkelijker geworden om te communiceren, of bestanden op te slaan en uit te wisselen – al dan niet anoniem of versleuteld. Daarnaast zijn nieuwe vormen van criminaliteit ontstaan, die eigen zijn aan de nieuwe digitale wereld².

Informaticacriminaliteit in strikte zin, kan omschreven worden aan de hand van een aantal nieuwe misdrijven die door de wet van 28 november 2000 inzake informaticacriminaliteit worden ingevoegd in het Belgisch Strafrecht. Concreet gaat het om valsheid in informatica en gebruik van valse informaticagegevens (art. 210bis Sw.), informaticabedrog (art. 504quater Sw.), hacking (art. 550bis Sw.), en informaticasabotage (art. 550ter Sw.)³.

Informaticacriminaliteit in ruime zin kan omschreven worden als de verzamelnaam voor alle vormen van criminaliteit waar ICT als doel of als middel gebruikt wordt. Bij de misdrijven valsheid in informatica, gebruik van valse informaticagegevens en informaticabedrog is het gebruik van ICT een middel om een welbepaald feit te plegen. De misdrijven hacking en informaticasabotage zijn daarentegen eerder een doel op zich van de dader. Hierbij gaat het om delicten die een inbreuk plegen op de vertrouwelijkheid, integriteit en beschikbaarheid van informaticasystemen of gegevens die daarin worden opgeslagen, verwerkt of overgedragen⁴.

Omdat de beveiliging en betrouwbaarheid van de netwerk- en informatiesystemen in de huidige maatschappij essentieel zijn, raakt ook het veiligheidsbeleid steeds meer verweven met de digitale wereld. Aangezien de cyberdreiging ook over de landsgrenzen heen reikt, is samenwerking tussen de verschillende betrokken partners een belangrijk element om onze cyberveiligheid op een effectieve en gecoördineerde wijze te verzekeren.

² J. Kerkhofs en Ph. Van Linthout; *Cybercrime 3.0*; Politeia; 2019, p.18-19.

³ Ibidem, p. 22.

⁴ Ibidem, p. 37.

1. Aanpak illegale content online en schadelijke fenomenen

De sociale media hebben ontegenzeggelijk een grote invloed op het dagelijks leven in onze samenleving. Aan de ene kant moeten de mogelijkheden die deze toegenomen connectiviteit biedt om gebruik te maken van onze fundamentele rechten en vrijheden, gestimuleerd en ondersteund worden.

Aan de andere kant kunnen bepaalde wantoestanden een destructieve invloed hebben op het functioneren van onze democratie en de rechtsstaat alsook op de individuele vrijheden van onze burgers. De haatspraak op het internet, de rekrutering door terroristische organisaties, online pesterijen en fenomenen als beïnvloeding en desinformatie moeten streng en doeltreffend worden bestreden.

Het verspreiden van een niet-gangbare, controversiële mening wordt niet beschouwd als het verspreiden van desinformatie, zolang dit niet op grote schaal en op systematische wijze gebeurt. De desinformatie, nl. het doelbewust en gecoördineerd verspreiden van foutieve (en vaak eenzijdige) informatie, heeft een reële impact op de samenleving. Dit draagt bij tot een gevoel van onrust (chaos) in de communicatieomgeving, waardoor het vertrouwen van de burgers in het overheidsbeleid en meer algemeen in de digitalisering van onze samenleving kan afnemen zoals, bijvoorbeeld: de vaccinatiecampagnes, de bouw van 5G-masten. Deze thema's kunnen gebruikt worden om hieromtrent samenzweringstheorieën te construeren.

Samen met de serviceproviders en sociale mediaplatformen dient er naar een duurzame oplossing worden gezocht, met eerbied voor zowel de publieke en de private belangen en de privacywetgeving. Lokale actoren worden aangemoedigd om hierin burgers te informeren en te sensibiliseren, zodat deze burgers pogingen tot beïnvloeding en desinformatie beter leren herkennen en er nog kritischer mee omgaan.

België zal blijven ijveren voor een efficiënte Europese verordening inzake de verwijdering van terroristische online inhoud. Een dergelijke regeling moet toelaten om daadkrachtig te interveniëren, ook wanneer er een grensoverschrijdend aspect is.

Bovendien zal de haalbaarheid onderzocht worden van een reeks maatregelen, waaronder wettelijke, om de schijnbare straffeloosheid van deze verschijnselen te bestrijden. Bijzondere aandacht hierbij moet uitgaan naar de verantwoordelijkheid van de facilitatoren en de verzenders van illegale inhoud.

De aanpak van seksuele uitbuiting en misbruik van kinderen online staat centraal in een nieuwe EU-strategie voor een doeltreffende bestrijding van seksueel misbruik van kinderen, met als doel het gebruik van de op EU-niveau beschikbare instrumenten voor de bestrijding van deze misdrijven te maximaliseren. De verschillende partners werken samen om deze ernstige vormen van criminaliteit te voorkomen en aan te pakken, waarbij de zorg voor het slachtoffer nooit uit het oog wordt verloren.

Ook het fenomeen online «grooming», of het benaderen van kinderen via nieuwe technologieën met het oogmerk hen later te misbruiken, moet worden bestreden.

De integratie van de strijd tegen cyberpesten in de context van het gebruik van digitale sociale netwerken en de strijd tegen de verspreiding en het gebruik van beelden van seksueel misbruik van kinderen vormen prioriteiten in de aanpak van dit fenomeen. De strijd tegen cyberpesten krijgt hierbij een prominente plaats, in samenwerking met jeugd- en kinderrechtenorganisaties die gericht zijn op het informeren, het sensibiliseren en vormen van kinderen, jongeren, ouders en begeleiders over cyberpesten, mediawijsheid, en hun rechten, in het bijzonder in de digitale omgeving.

Op Europees niveau worden de werkzaamheden in het kader van de Digital Services Act (DSA), worden opgevolgd, met bijzondere aandacht voor het beginsel van het land van oorsprong, de aansprakelijkheidsregeling en de samenwerking van de bemiddelaars, alsmede de ontwikkeling van maatregelen met betrekking tot de platformen.

2. Aanpak van het misbruik van persoonlijke gegevens

Via hacking, “phishing” of andere vormen van bedrog bekomen criminele dadergroepen persoonsgegevens die ze zelf aanwenden of verkopen aan andere criminelen.

Burgers dienen blijvend gesensibiliseerd te worden inzake de risico’s op het misbruik van hun persoonlijke gegevens, via internet en de sociale media.

Structurele maatregelen worden genomen om de kennis op het gebied van cyberveiligheid bijeen te brengen, in samenwerking met de betrokken actoren uit het domein van de publieke sector, het onderwijs, de onderzoekswereld, het bedrijfsleven, enz. De nadruk zal gelegd worden op specifieke opleidingen.

Om bedrijven verder te ondersteunen zich beter te beschermen tegen online aanvallen, wordt er ook een vragenlijst, genaamd “Cyberscan”, gelanceerd, die de operationele maatregelen op het vlak van cyberbeveiliging zal uitleggen die binnen elk bedrijf moeten worden uitgevoerd. Naast advies op maat zal de Cyberscan kmo's in staat stellen de instrumenten en/of ondersteuning te selecteren die zij nodig hebben om cyberbeveiligingsmaatregelen binnen hun organisatie te implementeren.

Om het vertrouwen in de digitale omgeving te vergroten, zal België in de internationale context pleiten voor een coherent systeem van bescherming van persoonsgegevens zodat de eindgebruiker evenveel vertrouwen kan krijgen in nieuwe vormen van communicatie als in de diensten aangeboden door de klassieke telecomoperatoren.

Specifiek om phishing tegen te gaan, zullen concrete inspanningen geleverd worden om phishingberichten via e-mail en SMS, evenals machinaal gegenereerde telefoongesprekken en frauduleuze signaalberichten op mobiele netwerken, te blokkeren voordat deze het slachtoffer bereiken, door de ontwikkeling van anti-phishingplatformen van de Belgische telecomoperatoren.

3. Uitrol 5G-netwerk – impact op de werking van politie-, inlichtingen-, en veiligheidsdiensten

De uitrol van het 5G-netwerk zal een aantal uitdagingen met zich mee brengen voor de werking van politie-, inlichtingen-, en veiligheidsdiensten.

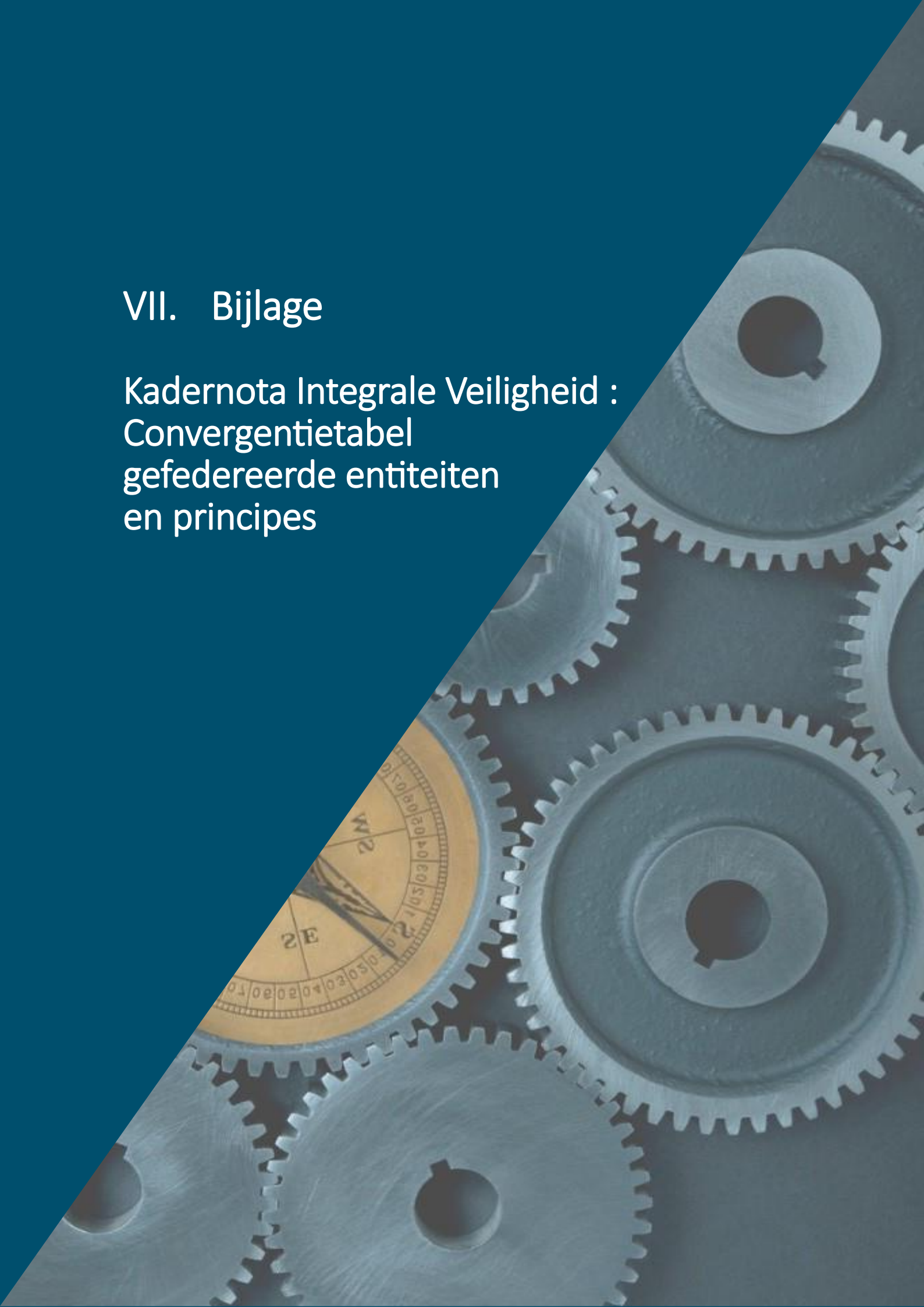
Technisch gezien, zal in 5G de identificatie-informatie tussen het toestel en het netwerk versleuteld zijn. Dit zal een impact hebben op het lokaliseren van toestellen, tijdens gerechtelijke onderzoeken of opsporingsonderzoeken of bij het zoeken naar vermiste personen. De inhoud van deze communicatie zal wel door een operator in klare tekst kunnen worden aangeleverd.

De omschakeling naar 5G kan ook een toevloed aan gegevens veroorzaken, die de politie-, inlichtingen-, en veiligheidsdiensten zullen moeten verwerken. Zowel technisch (voldoende capaciteit op interceptiesysteem) als analytisch (wie zal deze gegevens analyseren en hoe) brengt dit uitdagingen mee.

Om de politie-, inlichtingen-, en veiligheidsdiensten in de toekomst dezelfde werkingsmogelijkheden, identificatie en lokalisatie van toestellen, te geven, moet een duidelijk kader uitgewerkt worden over de verantwoordelijkheden, van zowel de politie-, inlichtingen-, en veiligheidsdiensten als de operatoren. Ook is het noodzakelijk goede afspraken vast te leggen met de netwerkoperatoren, zodat de politie-, inlichtingen-, en veiligheidsdiensten over dezelfde mogelijkheden kunnen beschikken inzake identificatie en lokalisatie van 5G-toestellen.

VII. Bijlage

Kadernota Integrale Veiligheid :
Convergentietabel
gefedereerde entiteiten
en principes

A. Tabel

Thema's KIV		Convergenties gefedereerde entiteiten					
		VL	W	RBC	FWB	DG	
1. Persoons- gebonden veil- igheid	T2. Ondermijnende criminaliteit (door, onder meer, de bestuurlijke aanpak te versterken via een betere uitwisseling van informatie tussen overheidsdiensten).						
	T1. Digitale Veiligheid						

4. Ecologische veiligheid																						
5. Territoriale veiligheid																						

B. Principes :

1. De doelstellingen zijn :
 - a. een beperkt aantal nieuwe problemen per gefedereerde entiteit te identificeren en/of problemen die bijzondere aandacht verdienen ;
 - b. rationaliseren en benoemen onder eenzelfde, algemene titel, die zo breed mogelijk is.
2. Elke entiteit heeft de mogelijkheid om andere fenomenen in de tabel op te nemen.
3. De mogelijke integratie van een transversale aanpak wordt aangeduid aan het begin van elke regel (blauw voor cybercrime, geel voor ondermijnende criminaliteit)
4. Elk geïdentificeerd probleem kan later meer in detail beschreven worden teneinde het in de KIV te integreren.
5. Een convergent probleem dat tussen entiteiten werd vastgesteld, betekent niet noodzakelijk een identieke en/of gemeenschappelijke aanpak.

